

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja.

Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanítóknek egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VÉGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja

Egy háromhasábos petítor térfogata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . . . 60 fillér.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést es hirdetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, valamint a KÁRMÁN S. könyvkereskedése Rimaszombat, Főter, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető.

Szocializmus iparosaink közt.

A szocializmus sok félreértésre szolgáltat alkalmat és inkább rossz, mintsem jó értelemben szokták azt magyarázni. De tulajdonképeni értelmét kevesen ismerik azok közül, kik szocialistáknak vallják magukat. Kötelességet vélünk teljesíteni, ha iparos polgártársainkat e tekintetben egy kissé felvilágosítjuk.

En a szocializmus eredetének okát az ember egyéni és természeti jogainak, a társadalom részéről való elismerésének követelésében találom. Ezen elismerés követelésének jogát — azt hiszem — senki sem fogja közülünk kétségbe vonni, mert ez az igazságosságnak egy lényeges oszlopát képezi, mely egyúttal a társadalmi haladásnak egyik fontos tényezője is. Tehát a haladás a jónak és jogosnak szoros összefüggésében áll, és részünkről is a haladást azért pártoljuk, mert általa véljük a jobbat, az üdvösebbet előmozdítani. A milyen összeköttetésben van ez a szabadelvűséggel, épen olyan elválaszthatatlan ez az idő szellemétől is, mely a haladás félreismerhetetlen jeleit viseli magán. De a haladás az emberek részéről való munka nélkül nem gondolható. Azért is helyesen hangsúlyozzák a szocialisták a munkásságot, és csakis ez bír előttük becsesül, s azért minden henyélő megvetésük tárgyát képezi. S igazuk van, mert csak azon nép áll a jelleműveltség tekintetében a legmagasabb fokon, mely az emberi tevékenység minden irányát a tökéletesség lehetőségeig kiképezte és ez által magát képessé tette a kultura haladásának forgó kerekébe erőlyesen belenyulni.

De épen itt találkozunk az iparos szocialisták részéről egy előítélettel. Ok ugyanis csak a

kézi-munkát tartják igazi munkának, a szellemi foglalkozás pedig előttök csak élvezet, szórakozás; pedig elfogulatlanul ítélve, a szellemi munka csak olyan fásasztó, mint az anyagi, azért bizony nincs joguk az iparos szocialistáknak a munka külön neme miatt a szellemi munkást kicsinyelni, vagy megvetni. A szociális egyenjogúság csakis kölcsönös tiszteletben és békés uton valósítható meg.

Főhibájuk az iparos szocialistáknak, hogy szellemi táplálékukat olyan lapokból és könyvekből merítik, melyek negatív irányúak. Legalább olyanok voltak azok, melyek kezéimhez kerültek*) s melyekben kimélet nélkül személyek, intézmények stb. negatív oldalról megvilágítva, egyoldalú felfogásuk megdönthetetlen igazsággént nyújtatik olvasóinak. Az ilyen egyoldalú szocialisztikus szempontból közzétett tanoknak magja csiráját képezi azután az elfajulásnak. Mit ért pl. az a szegény iparos az ember származásáról, kinek ideje nem lévén Darwin vaskos kötetét olvasni, hogy meggyőződjék arról, vajjon igaz-e az, a mit az ő heti lapja mond!... Pedig hiszem, hogy ezen irányban is lesznek egyes jóra való lapok, melyek az igazságosságtól és az iparosok érdekei által vezéreltetve, csak jót és igazat nyújtanak olvasóinak. Ilyen lapokat és könyveket olvasanak a mi derek iparosaink, hogy belőlük okulást merítsenek maguk számára.

A szociális kérdés mai nap társadalmunk keretében egy fontos helyet foglal el. Szükséges tehát, hogy ezen törekvéssel azok is foglalkozzanak, kik az iparos osztály jóakarói, hogy figyelmessék őket azon veszélyekre, melyek az elfajulással járnak. Mert hiába, nem elég mindent

*) Egy iparos szivessége révén.

„A magyarok istenére esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok többé nem leszünk“.

*

A mező virágát hiába helyezed el díszes szobádba, elhervad. — Elhervad, mert nem mosogatja reggelénket a friss harmat, nem lopkodja meg mézétől a méh, nem halmozza el csókjaival a pillangó.

A kis dalos madár, a díszes kalitkában, mely kinosan vergődik. — Dalol . . . dalol, de csak sóhajait hallatja dalában. Vágyik a lombos erdőbe, be a rengetegbe, hol ki van ugyan téve a viharok, veszélynek, de ott ő mégis vigabb dalt esiesereg, ott ő vigabb: mert szabad.

Minden vágyik a szabadság után. Lezárva a szolgaság jármait, mily boldog is az élet. — S boldog lett a nép, független, szabad, testvér 1848. márczius 15-én. Oh! micsoda idők, mily fényes napok voltak ezek. Minő lángra gyújtók, mily esodások.

Feloldozák a láncra vert magyart.
Nem kellett hozzá sem golyó sem kard.
Csupa öröm, boldogság, fény s lelkesedés volt e nap. Oly fényes, hogy sugarai a késő ezredévekben is tündökölni fognak.

E lángnak fényét azonban — fájdalom voltak olyanok, kik — megirigyelték.

Féltek a hevétől azok, kik a hatalmak zsámolyát a szabadság, testvériség és egyenlőség szent háromsága fölé helyezték.

A Génusz glóriájának fényétől bevilágolt égen felhők tüntek föl.

Hogy mint történt a vérkereszttség, a muzeum előtti tértől az aradi Golgotháig — mindnyájan tudjuk.

*

Ábrándozom, ébren álmodozom. — A lenge szellő lágy subogása mellett visszazállott ama nagy, fényes időbe.

lerontani, de felépíteni is szükséges, mert csupa negációból az ember nem él meg, kell a megélhetéshez egy jó darab pozitívizmus is, hogy szilárd talajon álljon az ember az életben.

En különben azt hiszem, hogy a fölforgatás célhoz nem vezet, csakis békés és méltányos uton, de különösen önszegély által érhető el az, a mire a szocializmus törekszik. Jogos igényeit az állam és társadalom készségesen elismeri és teljesítendő is, de az egyenjogúság és méltányosság igényeivel a mérséklet kötelezettségét is magára vállalta a szocializmus, hogy ne mindent az állam és a társadalomtól várjon, hanem leginkább saját munkásságától és takarékoságától.

Wiesinger Károly.

KOSSUTH-GYÁSZ.

1894. márczius 20-án hunyta le örök álmra szemeit Magyarország jelen századának legnagyobb történelmi alakja: Kossuth Lajos. A hazaszeretnek lángoló tűz-oszlopaként ragyogott e diós alak több mint egy fél-századon át a magyar közélet előtt, mely soha, senkinek a ravatalát nem borította el a nemzeti gyász oly impozáns nyilvánításával, mint a turini szent aggastyánét, mikor kihült tetemeit az édes hazai föld kebelére tettük. E napon ma is a hazafiúi kegyelet gyásza foglalja el sziveinket. Politikai irányát sokan nem osztjuk, de abban minden magyar egyetért, hogy ő, a legnagyobb, életének egész munkásságát, anyagi és szellemi javainak összességét önzetlenül áldozta fel a magyar nemzetnek jóvoltáért. Ezért lesz az ő neve a magyar nemzet előtt örökre az igazi hazaszeretnek ragyogó szimboluma

S ah! Olyan jól esik, oly szép ez álom, mintha egy tündér világba szállna vissza lelkem

Ott vagyok a nap óriásai között s látom őket, mint hevülnek, szónokolnak, áldoznak egy magasztos szent eszméért; a nép szabad-áráért.

Látom őt, ragyogó szemeivel, halom szavának ezüst esengését s bámulom dőlve alakját, melyet oly soká felt megtámadni a kegyetlen halál.

Fájdalom, már csak álmokképekben láthatom.

Azt, kinek nevét ma százezrek rebegik áldó imádságban az ég felé.

Azt, kinek szavára, mint hajdan Orpheus lantjának hangjaira megindultak a sziklák is.

Azt, kinek ha követjük diós példáját, akkor „Magyarország kapuit még a poklok sem dönthetik meg.“

Azt, kit szeretned kell ifjúságod ideális ábrándjával s férfikorod összes munkájával.

Azt, ki közöttünk van, valahányszor egybegyűlünk az ő szent nevében: Kossuth Lajost.

*

E szent nap hatása alatt tovább, tovább szállott. Nem szövkö ábrándképeket, csak a valót látom.

Látom tisztelni szent alkotásait ama nagy időknek.

Látom, hogy a szabadságharcban kiontott honfivér mint üdítő harmatessepp táplálja az emlékezet bimbóját. S ezt a bimbót nem hervasztja el sem fagy, sem valamely titkos féreg.

Látom, hogy az a hazaszeretet, melynek csiráját egy ezredévi szenvedés oltotta belénk, tette, munkára ösztönöz. — Mert munkásság áldozatra kész, önfeláldozó szív s lángoló hazaszeretet biztosítja csak létjogoultásunkat egy új ezredévre.

S ha talán esüggednénk, zarándokoljunk el oda . . . oda a szent sírhoz.

Szívjuk be illatát a sírdon növekvő virágnak, hogy basonlóak lehessünk tehozzád: te hazánk diósége, boldogsága, s a magas égig emelkedő nagysága.

TÁRCSA.

Márczius 15.

Irta: GROÓ BÉLA.

Az enyhe szellő langy melegsége új életet kelt, subogása ifjú szerelemről susog kábító dalt füleinkbe.

Remek a természetnek újra ébredése, tavasza. Midőn a végtelen hómezők, a kikelet meleg sugarában fűdő messze s közel tájak ébrednek álmukból. De szebb, oh százsorta szebb egy nemzetnek öntudatra való ébredése. Midőn hosszú tespedésből feléled, midőn rügyezik a lelkesedés fája s csak a napsugár meleg csókjának érintésére vár, azután kifakad rügy s kifeszlik a szép rózsabimbó.

Volt nekünk is egy ily tavaszunk.

Hosszu szenderegés után újra életre kelt a magyar nemzet s mint a lánczaitól felszabadított oroszán, szétzúzta a már reá rozsdásodott bilincseket.

Miként a esermelyt tavasszal egy ragyogó napsugár feloldja jég páncéljának súlyától, ugy e nemzet szívéből is leolvastotta a lánczokat egy boldogító napsugár, a szabadság.

Negyvenhét éve immár, hogy e napsugár kivillant a felhőtlen tavaszi égbolton. Rügyet bontott a nap s virágot fakasztott.

Lerázva a tirannusok jármát, az lett e nép, mi már rég nem volt, szabad nemzet. Ekkor lett igazán nemzet.

„Talpra magyar!“ s a nemzet talpra állott. Megértette vezéreinek szavát.

Fenn dobogtak a szívek. A lélek újra erőt kapott s a lelkesedés egyre nőtt, mint a hullám.

Bánatból gyönyör, szolgából szabad polgár, irigyből testvér lett. — Elenyészett az eddigi osztály-külömbőség, egyenlő lett minden ember. Hisz egy szívvel, egy lélekkel kiáltotta akkor az egész nemzet:

LÖFKOVICS LIPÓT

áruházában

RIMASZOMBAT.

Tavaszi ujdonságok!

Női kabátok, női gallérok, női Ceppek, egész kosztümekek meglepő szép és nagy választékban érkeztek raktáromra; ugyszinte tavaszi női-, férfi- és gyermek-kalapok, cipők és nyakkendők, gyermek- és leány-ruhák feltűnő olcsó áron. — Kérem ezek megtekintését, tisztelettel

LÖFKOVICS LIPÓT.

A rimaszombati polgári olvasókör — mint tavaly Kossuth temetése napján — úgy ez idén a legközelebbi vasárnapon — márczius 24-én gyásznapon közgyűlést szentel a legnagyobb magyar emlékének. E gyásznapon közgyűlés tárgya az olvasókör elnökségének jelentése lesz a Kossuth emlékére tett husz koronás alapítványnak a főgymnásiumi Tompa kör részére lett kifizetéséről. Azután dr. Veres Samu főgymn. tanár fog emlékbeszédet tartani Kossuth felett, közben pedig a dalárda fog énekelni hazafias dalokat. Az ünnepély a „Három Rózsa” dísztermében fog megtartatni; belépti-díj — tekintettel az ünnepélyi közgyűlési jellegére — nem lesz, de perselyek lesznek kitéve, melyek útján a közönségnek módjában lesz az olvasókör építendő háza javára némi csekély adakozással járulni.

A klenóczi lelkészválasztás jövő vasárnapra, f. hó 24-ére van kitűzve. A lelkészválasztó közgyűlés vezetői, a zsinati alkotmány szerint az egyházmegye társelnöksége: Kubinyi Aladár felügyelő és Glauf Pál esperes. Jelöltek: Kolbenhayer József nyustyai lelkész, Geduly Henrik nyiregyházi segédlelkész és Paulik János budapesti hitoktató. Ezek mellé, a választásból jogörvényesen kizárt egyik jelölt helyére, az egyházközség közgyűlése negyediknek Argay György ottani volt helyettes-lelkészt kéri meg, mely kérvény fölött az egyházmegyei elnökség csak a helyszínen fog dönteni. Az a javajavítás, mely e választás tárgyában, a mult vasárnapon megjelent helybeli lapban elhangzott, a legilletékesebb két faktor egyértelmű felvilágosítása szerint, a kétségtelen ténykörülmenyek elferdítésén alapszik, ezélja nem egyéb, mint hogy a közvéleményt allarmirozza s ez által az egyházmegyei elnökség elhatározására nyomást gyakoroljon. A Capitólium nem mindig forog veszélyben, mikor a ludak gágognak; ez a mostani feljajdulás is csak vak lárma, mert Klenócson a magyar hazafias érdek Capitóliumát ez idő szerint nem fenyegeti veszedelem.

Nemzeti ünnep.

— Márczius 15. —

A sajtó és gondolatszabadság negyvenhatedik évfordulóját hagyományos lelkesedéssel ünnepelte meg megyénk székvárosának egész társadalma márczius 15-én. Jól esik ezt feljegyeznünk és megörökítenünk, hogy a nemzeti ünnepek megbeesülésében társadalmunk lelkesedése nem gyorsan lobbanó szalmaláng.

A főgymnásiumban.

Az ünnepély a főgymnásiumban kezdődött, melynek tágas torna csarnoka zsufolóság megtelt előkelő, nagy közönséggel, melynek soráiban egész társadalmunk hölgy és férfi alakjainak legkiválóbbjai is helyet foglaltak. A főgymnásiumi énekhar Erkel Ferencz „Hymnus”-át énekelte el legelőbb, majd dr. Veres Samu, az ifjúsági Tompa kör derék elnöke olvasta fel a következő pompás elnöki megnyitó beszédét:

Emlekezünk a régiekről . . .

Szent hitünk azt tartja, — és e hit előtt hódolatul hajlunk meg, — hogy a teremtés nagy munkáját Isten végzé el. Megalkotá ezernyi világi között földünket s

Ha van babérod hazám ifjúsága, vidd el neki! Hadd koszoruzza meg szent hamvait. — S ha ünnepelni vágytok: A sirjánál, ott ünnepeljétek.

Márczius 15-ke és annak főszemélyei.

Irta: SZENTIMREY GYÖRGY.

A történelem az élet mestere. Az ó-kor egyik lángelkű bölcselőjének s élettapasztalatokban gazdag keblű férfának ajkairól hangzottak le emez örök igazságot tartalmazó szavak. A tapasztalat és az élet esalhatatlanul bizonyítja be ezen elv igazságát. Itt szemlélhetjük teljes világításban a szellemi nagyság és tökéletesség legkimagaslóbb alakjait; a világosság és igazság rendíthetetlen bajnokait; a szent szabadság zászlóvivőit, szószólóit, apostolait. Az emberiség vágyait, reményeit, magas ezélok felé irányult törekvéseit legnagyobb színezetben szemlélhetjük a történelem fényes színpadán.

E magasztosságteljes pillanatban visszaröppen lelkem az emlékezet könnyed szárnyain a dicsőségsteljes multba, szemléli ama nagy és örök emlékezetű napnak, márczius 15 nek fényes jeleneteit s bátor, hőselkű bajnokait, kik önmaguk vették fel nevüket a halhatatlanság oszlopára, s megnyiták maguk előtt a dicsőség templomának kapuit. Márczius 15-ke minden igaz magyar keblében örökre emlékezetes nagy nap leend: ez a függetlenség és sajtó szabadság diadalmának emlékünnepe; ekkor hullt a szemekről a hályog s a lélekről a békó, és szabad lélekzetet ekkor nyerének a magyar hazának fia. Egy hatalmas gondolat rezgi át egész Európát; hogy a létező állapot tovább nem maradhat. Határtalan várakozás vala a lelkekben s égő szomj az igazságosság országa után. A több világosságnak hatalmas jelszava s az előrehaladás reform-eszméje mint egy láz égett a magyar nemzet idegeiben. Világosságot a szívekbe, az elmékbe, még a tömlőzbe is; mert függetlenség van a világosság-

miriád teremtményei között az embert. De az anyag mellett teremtett szellemet is, mi azt életre keltse s midőn megalkotá az embert: életelvtől beleoltá a szabadságot.

Hogy az ember szabad lény: többé nem hit, melynek alapja a szív, hanem igazság, melynek gyökere az okok és okozatok láncolatát megértő észben van. S bár minden időben történtek özö kísérletek arra, hogy az emberek szabadsága a szigoron függés korlátai közé szorítottassanak: az igazság napfényre derülését nem sikerült soha senkinek megakadályozni.

Példa rá a nemzetek története; mindenik önállónak, szabadnak és függetlennek született, — de a viszonyok egyiket elgyengíték s a másik hatalma alá került — s vagy megadva magát sorsának, teljesen beleolvadt a hatalmasabbba, vagy addig küzdött, míg önállóságát s evvel együtt szabadságát vissza nyerte. De akár beleolvadt egy más nemzetbe, akár visszanyerve önállóságát, tovább fejlődött: a szabadság iránt való vágy mindig, mint olthatatlan szomjuság megmaradt lelkében.

A szabadság szeretetben s az önállóságért való küzdelemben egy nemzet sem mulja felül a magyart. Hazája, melyet ezer év óta magának vall, egy birodalom nagyságát éri el, s igazi titáni erő kellett ahoz, hogy feltartóztassa ama hullámasapásokat, melyek e szép hazát körülözö nagy nemzetek részéről elnyeléssel fenyegették. A hosszú századok folyama alatt soha egy nemzet sem volt annyira kitéve a balsors csapásainak, mint a számára nézve kicsiny magyar, de a történelem nem mutat föl egy oly népet, mely annyi erős ellenállást s szívósságot tanúsított volna eltipróival szemben, mint a mi nemzetünk. Lánccal, kard, bitófa nem töré meg, ellenségeinek özöhadra nem söpré el a föld színéről.

Mert a mely nép szabadságért harezol, annak fegyvere az igazság. Az igazság a legnagyobb hatalom, mely megtöri a világhódító erejét s orozslánna teszi a gyengét. A magyar nemzet, midőn szabadságáért harezolt: az igazságért küzdött s ezért kellett győznie.

Midőn az uristen az önmagát túlélt ó-világ romjai fölött szemlét tartott, az új-világ elrendezése ezéljából reá valló böles intézkedéseket tett. Ez intézkedésekből mi a következőket olvassuk ki:

Fényt árasztott az elméken keresztül, hogy az emberek hivatásuk tudatára ébredjenek, s megjelölté a ezélt, melyre a hivatását betölteni akaró ember az idők végeiglen törekedjék. A ezél az egyiknél a tudomány művelése. E népnek a felvilágosodás fáklyáját adá kezébe, hogy e fényforrással a többiek útját megmutassa. A másik ezélja anyagi jólét útján elérendő boldogság. Es adott e népnek erőt és hatalmat arra, hogy megnyergelje a végtelen óceán hullámparipát s a világ minden tájékán elszörve heverő kincseket birodalmában összehalmozza. A harmadiknak vezérlőfényül egy esillagot rendelt, mely feltüntesse előttünk mindazt, a mi örökség, örök igazság. E esillag a művészet, mely a mindennapi élet küzdelmein felülemelkedő ember lelkét gyönyörűséggel tölti el.

Nekünk, mint legifjabb gyermekeinek, egy szent zászlót adott kezünkbe, hogy azt a népek milliói közt, mint a szabadság symbolumát fennen lobogtassuk s mig mások a tudomány, anyagi jólét és művészet révén töltik be hivatásukat s érik el életük legfőbb ezélját, a boldogságot: nekünk a szabadságért való küzdelem s e küzdelemben kivivott diadal képezze életünk vezéreljét, boldogságunkat.

Es e maroknyi nép hü volt és hü marad a kezébe adott zászlóhoz mindenha!

De vajjon hűségünk és diadalmaink után elértük-e a kitűzött ezélt? Boldog-e nemzetünk . . . ?

Oly kérdés ez, melyre kedvező feleletet adni annyi volna, mint lemondani a további küzdelemtől. Mi csak közelebb juthatunk a ezélhoz, de el nem érhetjük soha. Hisz' voltaképen mi is a ezél? Megszünté a dicső es-

ban. Ne féljünk; még egy nemzedék sem zörgetett lázas nyugtalansággal a jövő kapuja előtt, a nélkül, hogy meg ne nyitattott és világosság ne küldetett volna számára; még egy idő sem állított égető kérdéseket az Istenség elé, a nélkül, hogy az igazság örök forrásából egy kielégítő feleletet ne kapott volna. Örüljünk azon, hogy mi a jelen kornak vagyunk gyermekei, a melyben mindenek megvizsgálatnak és megpróbáltatnak; a melyben a vélemények és törekvések minden oldalról ellenségesen küzdenek egymással: küzdelem az élet s az élet öröm. Egykor megtisztul az, a mi most zavaros, megoldatik az, a mi most bonyolodott, és alakot ölt magára az, a mi most még csak homályban zsong; mert az emberiség történetében is törvény, rend és gondolat uralkodik épen úgy, mint a természetben s a világ örök szelleme az emberek viharos szenvedélyeiből, özö törekvéseiből s azok tévedéseiből s igazából szövi fényes ruházatát. Ily gondolatok tölték azon válságos pillanatokban a szíveket. A lelkes ifjúság felkent vezérei: Irinyi József, Vasváry Pál, Petőfi Sándor, Jókai Mór, Bulyovszky Gyula és Vidacs János voltak. Mit kíván a magyar nemzet? e hatalmas kérdésre a magyar nép szíve mélyéből merített gondolatokkal teljes petitio pontjai felelnek meg. Kívánjuk: 1) a sajtó szabadságot s a censura eltörlését; 2) felelős miniszteriumot Budapesten; 3) évenkénti országgyűlést Pesten; 4) törvényelőtti egyenlőséget vallási és polgári tekintetben; 5) közös teherviselést; 6) nemzeti bankot; 7) uniót Erdélylyel. Azután legyen béke, szabadság, egyetértés. A nemzet igaz jogait magában foglaló petitioik a gyűlés fenséges lelkesedéssel tette magáévá s annak minden pontjához életben és halálban való hűségét fejezte ki. Későbbben a lelkesedésre gyűlt néptömeg közepette s a komoly honatyák gyülekezete előtt, miként az ujkor Demosthenese Jókai Mór szözlött az igaz hazafiság és az extasis vakító, elragadó nyelvén: Testvéreim! — mondá — a pillanat, melyet élünk, komolyabb teendőkre szólít fel bennünket. Európa minden népe halad és boldogul: halad-

táknak, a ezél halál, az élet küzdelem s az ember ezélja a küzdelem maga. (Madách).

De hogy egy hatalmas lépéssel előbbre jutottunk, ezt ama napnak köszönhetjük, mely ezélt 47 évvel századok mulasztásait hozta helyre. Történelmünk egy lapja sem lesz soha ragyogóbb betűkkel megírva, mint az, mely 1848. márczius 15-ének eseményeit jegyzi föl az örökkévalóság számára.

Egy hosszú lethargikus álomból ocsudott föl e napon a magyar nemzet s a miről álmodott, mind beteljesedve látta. Kívánt szabadságot: meglett; kívánt egyenlőséget: s a főur és pór összeöllekezett; kívánt testvériséget: s a hazaszeretet melege felolvastá a gyűlölködők szívét elhorító jégkérget, a haragosok összeédesedtek s az egymást nem ismerők ezélmei a testvériségben összefolytak; kívánt sajtószabadságot: s egy pillanat alatt szabad lett a szó, a gondolat, elhangzott a „Talpra magyar” s a censura martýjának kezeiből lebullottak a bílincsek.

Eltudom képzelni, hogy minő öröm lehetett az, midőn az új világ nagy felfedezője hosszú, kínos szenvedések után a bizonytalan messzeségbe hajözva, midőn minden óra egy század szenvedésével ért föl, ép a kétségbeesés pillanatában, a hajó fedélzetéről, meglátá a szárazföldet. Amerika viruló partjait, a boldogság hazáját, — el tudom képzelni azt az örömet, melyet a kisdéd hajó elesigázott népe érezett, midőn az elszibadt idegekbe ismét visszatért az élet, a boldogság reménye. . . . de ma én — meddő időknek szerény epigonja — alig tudom elképzelni azt, a minden örömtől magába foglaló boldogságot, mely atyáink szívét eltölté akkor, midőn egy századokra nyuló küzdelem végén egy egész nemzet ezélját elérve látták.

Mily öröm az elbukót visszatartani, a sir szélén tántorgót megmenteni az életnek, — mennyi boldogság lehet a küzdelem árán elnyert szerelem első esőkjában? de mi lehet ez ahoz képest, melyet egy egész nemzet apraja-nagygya együtt érez, midőn a szabadság birtokába jut? Hisz apáink szemében még most is felragyog az öröm könyűje, midőn visszagondolnak ama napra, melyen ifju erőben, lángoló szívvel kivivott a szabadság mámoros érzetében letették a nagy esküt:

Rabok többé nem leszünk!

Oh miért nem éltünk mi is akkor!?

47 éve immár annak, hogy ama ragyogó nap sugarai leáldoztak. Beállt az éjj; de annak szívében, ki egyszer a szabadság zászlóját megcsókolta, a fény nem alszik ki soha. Atyáink ama szent zászló alatt küzdöttek, diadallal hordozák körül e széles hazában s bár az önkény és zsarnokság golyói megtépték a lobogót; tisztán, moesok-talanul adák fiaik kezébe.

E lobogó most a mi kezünkben van; ök alatta küzdöttek, mi alatta lelkesedünk. E lelkesedésünk nyilvánulása mostani ünnepélyünk is, melyet a hazafias visszaemlékezésnek szentelünk.

Legyen ez ünnepély őszinte nyilvánulása ifjúságunk legnemesebb ezélmeinek; legyen ez ünnepély tanbizony-sága annak, hogy a szabadság eszínéje olthatatlan lánggal ég a mi szívében is, legyen ez ünnepély biztosítéka amaz ígérletünknek, hogy hazánk iránt való kötelességünket apáink nemes példája után mi is lefogjuk róni. Es végül legyen ez ünnepély szent fogadalm arra, hogy a kezünkbe adott zászlót soha sem engedjük zsarnok kezek által elragadtatni!

Szünni nem akaró lelkesült taps és éljenzés riadt föl a szép beszédre s aztán Groó Béla VII. oszt. tanuló olvasta fel „Márczius 15.” ez. szép dolgozatát, mely a versenypályázaton a közművelődési egyesület első díjával lett jutalmazva, s melyet lapunk mai tárcza rovatában közlünk.

Es mi mégis lánczot hordunk,
Ide vedd régi kardunk,
A magyarok Istenére esküszünk,
Esküszünk,
Hogy rabok tovább nem leszünk!

E magasztosságteljes nap s annak hatalmas bajnokai eltűntek bár látóhatárunkról, de dicső emlékezetök örökre élni fog, minden igaz magyar keblében. A nagyok haláluk által önmagukat támasztják fel. Mint a tenger, ha az éj sötéte beáll, magától ragyogó, villó fénybe borul, úgy a dicsőknek élete haláluk után örök fényben uszik a szép tettekétől. Messzire kihalló, nemes tetteik által önmagoknak emelt szobraik magasló ormairól átírnak az utókorra nagy nevük fényes sugára. A hosszú és jól bevégzett élet szép tettekben áll. Midőn meghalunk, ezek nyitják ki előttünk az örök életnek kapuját: midőn bezárod-nak ajkaink, ezek kezdenek szólani; ha behunyódnak szemünk, ezek által támadunk föl, az emlékezetben. Hol vagytok nagyok és dicsők? éltek szívében s a történelem lapjain; lobogjon felettetek a kegyeletnek és emlékezetnek világa, miként Olybius örökre égő lámpása. Márczius 15-ike örök fényvel ragyog a történelem lapjain, vezérlő személyeire pedig ráillenek a költőnek eme szavai: „Örök dicsőség nevükön.”

BUDAPESTI és BÉCSI

bevásárlási útjából csak a napokban érkezett vissza REISZ JÓZSEF rimaszombati divatáruház főnöke; magával hozva számos ujdonságot, különös választék confectio női kalapok, ruhakelmék valódi angol és francia zsánban, és számos divatujdonságot hölgyek és urak részére. — Leány és fiúcskáknak nagy választék kalapok és ruhácskáknak.

Páratlanul álló nagy cipő-raktárát, valamint divatáruházát tisztelettel ajánlja a n. é. közönségnek

Rimaszombat, 1895. márczius 14.

REISZ JÓZSEF.

Petőfi „Nemzeti dal“-át (Talpra magyar) Lőkös Sándor VII. oszt. tanuló szavalta el igen sikerülten s igazi ifjú lelkesedéssel, majd Huber gyönyörű dalát a „Nemzeti zászló“-t énekelte az ifjusági énekhar Matócsy Pál közs. leányiskolai tanító szabatos vezénylete mellett. Aztán Sramko Loránt VIII. oszt. tanuló „Kossuth sirjánál“ ez. pályadíjat nyert felolvasása következett, melynek bevégeztével *Korsós Zoltán* VIII. oszt. tanuló igen nagy hatással szavalta el Arany János „Koldus ének“ című remek költeményét. Minden darabot lelkes éljenzés és taps jutalmazott. A végső pont Szentimrey György VI. osztályu tanuló pályadíjat nyert „Márczius 15. és főbb szereplői“ című felolvasása volt, melyet lapunk más helyén szintén egész terjedelmében közlünk.

Végre dr. Veres Samu elnök rövid beszédben jelentést tett a pályázatok eredményéről, kiosztotta a pályázatokot s megköszönte a pályadíjat adakozók és a nagy közönség érdeklődését, aztán a főgymnásiumi énekhar által előadott Kossuth-induló hangjai mellett a közönség szétoszlott azon meggyőződéssel, hogy a főiskola falai között a nemzeti szellemnek hivatott ápolói vezeték Magyarország jövőjéért nemzedékét.

A kaszinóban.

A rimaszombati kaszinó — megyei társas-egyletünk e legkiválóbbja — mintegy száz terítékű lakomával ünnepelte meg a sajtószabadság évfordulóját. Az izletes vacsorával *Gömöri Ede* a Három Rózsa új bérlője, teljesen kielégítette a díszes társaságot, mely igazán magyaros jókedvvel ünnepelte meg a nagy nap emlékét. Ez alkalommal a rimaszombati korszor dalárda testületileg vendége volt a kaszinóknak és Váry János karnagy vezénylete alatt hírnevéhez méltó művészettel adta elő alkalmi hazafias darabjait.

A második fogás után felemelkedett *Kubinyi Aladár*, a kaszinó elnöke, s gyönyörű beszédet mondott, melyben a mai magyar közélet összes főkérdéseit tapintatosan és tanulmányosan érintve, poharat emelt arra, hogy a multak szent emlékei társadalmi életünkben újra érvényesüljenek.

Szép beszéde egész terjedelmében a következő:

Tisztelt Uraim!

Gyenge erőmnek jutott a feladat, hogy ez ünnepélyen az első poharat én ürítsem.

E napon történetünk egyik legragyogóbb korszaka elevenül meg előttem, meglevenül századunk legnagyobb és legnemesebb eszméinek, alapvető elveinek diadalutjából egy fényes részlet.

Már a mult század végén vulcanicus erő vészes előjele dübörgött végig a vén Európán, — megreszkettek, meghasadtak az állami és társadalmi intézmények sok századot kiállott, de korhadásnak induló épületei! E vulcanicus erő majd itt, majd amott tört ki, — felkavarva, felszínre vetve gyöngyöt és szennyet.

Az eruptió mesés nagyságában először a „gloire“ nemzeténél ütötte fel fejét és több mint ötven év kellett arra, míg Európa minden nemzetét, minden államát bejárta.

Nem használt ellene hatalom, nem eselvetés, nem vérontás, a mint a Golgotha nem ölte meg a kereszténységet

A füstölgő romok között a vérkereszttség alatt a vén Európa megijodott.

Ezek az elvek: a szabadság, egyenlőség, testvériség! Ezek az elvek nem újak, csak életre keltek.

Ugy tűnnek fel nekem, mintha a teremő a teremtes hajnalán ezekkel írta volna meg az ember utlevélét.

Nálunk ez elvek 1848. márczius 15-ik napján követték életet. — Nagy idő következett, a nagy idő megteremtette embereit, — lángszellemek, hősök nőttek varázsütésre, megnyilatkoztak az emberi természet legnemesebb tulajdonságai. — Ez elvek nálunk is vérkeresztiséget szenvedtek, de győztek; — hazafiságunk sokáig aggódva virrasztott felettök.

Meg kell ünnepelnünk e napot a multak emlékéért!

Meg kell ünnepelnünk e napot, mert államépületünk ma ezen elveken, mint alapokon nyugszik, — ezen elvek mint alapok a tázpróbát kiállották, a jövő fejlődés irányát megjelölték; új államépületünkhöz a multból felhasználhatók, de be nem illő anyagokat ezen elvek szerint dolgozzuk át ma is, vagy dobjuk ki, mint nem használható. Erős meggyőződésem, hogy hazánk jövőjéért nagysága csak ez alapokon építhető fel.

Meg kell ünnepelnünk e napot, hogy társadalmi életünket hasza át és erősítse meg!

Ezen elvek társadalmi életünkben még kellőleg nem érvényesültek.

A létért folytatott nagy küzdelemben az emberi természet árnyoldalai nagyon kidomborodtak.

A szabadság örve alatt az egyén minden áron és módon érvényesülni akar, — a stréberség, a szélhámos-ság gombamódra nő.

Az egyenlőség elvén az emberi nem boldogítására merész elmével szerkesztett rendszerek keletkeztek: a socializmus, anarchizmus stb és ezek a nagy aberrációk több-kevésbé jogosultsággal lappangva lesnek támadásra készen a kapitalizmusra, mely mint egy moloch, mindent elnyelni készül.

A társadalmi tagoltság szögletei még el nem simultak, nyelv és kate ma is számítanak, s az „ubi bene, ibi patria“ nézet lábrakapni igyekszik.

A szabadság, tisztelt Uraim! nem szabadosság!

Az egyenlőség nem Procrustes ágya.

A testvériség nem cosmopolitizmus! A szabadság határa: az egyenlőség, az egyenlőség tartalma: a szabadság; a testvériség: az ethikai, az erkölcsi alap!

A multak szent emlékeért! ezen elveknek állami és társadalmi életünkben ma és jövőben valódi értelmük szerint érvényesüléseért emelem és ürítem poharam!

A szép beszéd általánosan nagy hatást tett, s a ezigánytús között felbarsant éljenzés és poháresengés azt bizonyította, hogy a Kaszinó érdemes elnöke, rokonszenves egyénisége minden erejével szerencsésen találta el azt a hangot, melyen ily illusztris egyesület vezérem-

berének gondolataival, eszméivel a társadalmi közszellem irányítására befolyást kell gyakorolnia.

Ezt méltatta *Molnár József* ügyvéd is, a következő szónok, ki igazán magvas pohárköszöntőben a társadalmi ellentétek szülőcsanak lehető kikerülésére figyelmeztetett s mint az ezen nemes ezétra törekvés buzgó előharcosát: Kubinyi Aladárt, a kaszinó elnökét éltette.

Majd *Glauf Pál*, szokott ékesszólásával emelt poharat a jelenvolt 48—49-es honvédekért, a kiknek tisztos gárdája napról-napra oly nagyon ritkál közöttünk. *Baksay István* kir. tanácsos, főgymnásiumi tanár tartalmas tözttal ismét Kubinyi Aladárt, *Institorisz Endre* Baksay István és Török Jánost, a kaszinó volt elnökeit, *Glauf Pál* Szabó Györgyöt, Rimaszombat város derék polgármesterét, *Szabó György* pedig pezsgő humorral Török Jánost köszöntötte fel.

Az előkelő társaság a dalárda gyönyörű dalai és Danko Kálmán muzsikája mellett a késő éjjeli órákig derült jókedvben mulatott együtt.

A polgári olvasóköri.

A rimaszombati polgári olvasóköri szintén méltóan ülte meg a nemzeti ünnepet. — Ez életrevaló egyesület ez alkalommal díszes ezüstserleget vásárolt, melyre ez a jelmondat van vésvé: „A haza minden előtt.“ Ennek a helyeknek az intező férfiak intenzója szerint az a rendeltetése, hogy ünnepélyes alkalmakkor oly felköszöntőknél használtassék, mely kiváló megtiszteltetést érdemel. — A olvasóköri tagjai közül mintegy hatvanan vettek részt az ünnepi lakomán, melynek második fogása után felemelkedett *Rábely Miklós* elnök, s kezében az ünnepi serleggel, a következő tartalmas pohárköszöntőt mondta:

Tisztelt polgártársaim!

Megilletődve veszem kezembe ezt a kelyhet, mert úgy érzem, hogy felemelve azt, olyan igazságok hirdetésére vállalkozom, melyeknek méltó elemzése az én csekély tehetségemet magasan felülmulja. Fel kellene azt szentelnünk, hogy áldozati kehelylyé legyen, mely körül minden ünnepélyes alkalommal egyetértőleg gyülekezünk össze azon nagy hagyományok felújítására, melyeket tisztos elődeinktől, megőrizendő ereklyék gyanánt, örököltünk.

Sokszoros szükség van erre napjainkban, a mikor régen behagadtunk vélt sebek fakadnak fel nemzeti társadalmunk testén; mikor a széjjelbomlás aggasztó jelenségei fölött töprenkedve, a legjobb hazafiak hasztalan igyekeznek arra, hogy a magyar nemzetet egységes összetartozásának biztos tudatára ébressék és a sokféle visszavonás, békétlenség és türelmetlenség nagy veszedelmétől megóvják.

Százezerek munkás karjait láthatjuk esüggeden aláhanyatlani; panaszkodó ajkai éhezően vacognak, mert az édes hazai föld nem tud munkát adni nekik, s munkájuknak jól megérdemelt, becsületes bérét nem képesek megszerezni.

„Van, a ki felkél és sírván, megyen Új hont keresni túl a tengeren.“

Találnak ott munkát és pazar bért, de a mi a legdrágább minden között: a hazát nem találják tel sehol. Hontalan bolygókká válnak a népek nagy tengerén, mely ide-oda hánnya veti őket, de az édes hazának családias otthonát, annak békés nyugalmát örökre elvesztik. Pedig nekünk ragaszkodnunk kell ehez a földhöz, akár jölétet, akár nyomorúságot oszt számunkra, nekünk itt kell élnünk és halnunk ezen a földön, melyet őseink vitézsége szerzett, a mi munkásságunknak kell fentartani és unokáink bölcsessége és szeretete fog még nagyobbá és hatalmasabbá növesztetni.

Megint mások egy — a magyar jellemtől teljesen idegen — elmélet istapolásában keresik a bajok gyógyítását. S máris kezdetét veszi egy iszonyu harc, mely a munka és a vagyon között kitérni készül. A tudatlan tömegek, melyek nem képesek megérteni, hogy a vagyon nem egyéb, mint a munka eredménye, mikor a tulajdon szentsége ellen törnek, nem veszik figyelembe, hogy voltaképen saját magok létalapjait veszélyeztetik s megtagadván a vagyon jogosságát, tagadják azt a jogot, hogy becsületes munkával vagyonra, jólétre telessünk szert. Ebben a fészekben, mely a polgári munkásságnak tisztos pihenő helye, mindenekelőtt ébren kell tartanunk és fejlesztelnünk a munkának szeretetét, s nem szabad különbséget tennünk a szellemi és anyagi munka között, mert e kettő mindenütt egymás segítségére van utalva, és egymás nélkül nem képes nagy alkotásokat létrehozni.

Végre Uraim, ki ne észlelné sajnálkozással azt a türelmetlenséget, melylyel újabb időben a különböző vallásfelekezetek szerint a magyar nemzeti egység széjjelbomlik? Egy valóságos vallásáboru vizsgálja rombol közhittük, s a XIX. század alkonyán maholnap azt is megérthetjük, hogy rég letűnt idők fanatizmusával küzdenek egymás ellen az Isten házának megszentelt jelvényei.

Mindezek olyan belső harcok, melyeket nem idegen ellenség ellen vivünk, hanem saját magunk ellen, kiknek pedig kölesönös szeretettel kellene egymás kebelét megölelnünk. Ebben a körben, hol a hazafiai köteleltségek és a polgári becsület munkálásában egyenlőknek és kitérőknek kell lennünk, sohasem szabad azt keresnünk, a mi *szétválaszt* bennünket, hanem türelemmel és szeretettel keresnünk kell azokat a forrásokat, melyeknek lélekűdítő itala *összetart* bennünket a polgári köteleltségek teljesítésére.

Szeressük ezt az édes hazai földet, melynek kebelében apáink porladoznak, s melynek levegőjéből gyermekeink ártatlan lelke táplálkozik; szeressük ezt a nemzetet, melyhez tartozunk mindnyájan, akár szegények vagyunk, akár gazdagok, s tiszteljük meg egymásnak templomát, mert mindenik ugyanannak az egy örök Istennek szentelt hajlék. Így fogjuk az egyetértés jóságos szellemét ápolni és erősek leszünk egymásnak és a hazának szeretetében.

Tavaly ilyenkor még aggódva lestük végső sóhaját annak a nagy szellemnek, ki egy félszázadon át, mint a hazaszeretnek világító tornya, ragyogta be az édes magyar föld minden zugát. Ez a világító torony ledől azóta, de fényének, örök tűzének emléke itt maradt közöttünk nagy elveiben, szívének és elméjének dicső alkotásaiban,

melyek a magyar nemzetnek egyenlően közös és szent kincsei. Ó mindig, mindenben csak a hazát tekintette legelsőknek, mindig annak szeretetére s az egyetértésre, kölesönös türelemre intett és oktatott. Azokhoz az elvekhez akkor leszünk hűek, azokat a nagy alkotásokat csak akkor érdemeljük meg, ha szívünk utolsó dobánásáig következetesen és becsületesen törekszünk polgári köteleltségeinket teljesíteni, s akkor válik imádsággá ajkainkon ennek a helyeknek ragyogó jelisége, ha mindig igaz lelkesedéssel kiáltjuk, mint ma, a gondolat szabadság szent ünnepén, hogy „Eljen a magyar haza!“

Lelekes éljenzés követte a szép beszédet, s aztán több toaszt nem is volt, mindössze Rábely Miklós elnök köszönte meg az egyesület nevében Spuriusz Józsefné, Vozáry Sámuelné és Tarjányi Jánosné asszonyoknak, hogy az izletes lakomát annyi sok fáradsággal megkészítették, sőt az estélyen elárusított fekete kávé összes befolyt árát az ünnepi serleg költségeire ajánlották föl. Az egyesület tagjai pedig Csillag Mór jegyző indítványára azonnal gyűjtést indítottak az ünnepi serleg árának fedezésére, mely néhány perc alatt hiány nélkül össze is gyűlt.

A társaság aztán körülbelöl éjfélig mulatott együtt zavartalan jókedvben.

Rozsnyón.

Rozsnyó társadalmának ünnepéről a „Rozsnyói Híradó“ számol be részletesen. Laptársunk közléseiből értesülünk mi is a rozsnyói kaszinó ünnepélyéről, mely társadalmi jelentékenységénél fogva lapunk megemlékezésére is jogosan tarthat igényt. A „Rozsnyói Híradó“ szerint a rozsnyói társalgási egyletben — mint minden éven, ugy most is — hazafias kezelettel ünnepelték meg nemzetünknek e nagy napját. A közvacsora alatt, a melyen mintegy százan vettek részt, dr. Marko Sándor — a casino elnöke — mondott nagyhatásu remek alkalmi beszédet, s ugyanő lelkes szavakban üdvözölte az ünnepélyen megjelent első tisztviselőjét megyénknek: Bor-nem isza László alispánt, a ki köztetszéssel fogadott és szónoki hévvel előadott szép beszédben hasonlította össze a jelen politikai viszonyokat a nagy időkbelleikkel és levonván a consequenciákat, kifejtette, hogy a városok- és vidékieknek intelligentiáját magokban foglaló casinók vannak arra hivatva, hogy ezeknek a szomorú politikai viszonyoknak megváltoztatásában közreműködjenek. Ezután Terray Gyula főesperes méltatta elismerő szép szavakban az alispánnak érdemeit s éltette őt, mint vármegyénknek közkedveltségben álló első tisztviselőjét, mint közbecsülésben álló embert és mint jó hazafit. Majd dr. Pósch Dezső éltette — szintén lelkesedéssel fogadott szavakban Farkas Jenőt, a casinóknak egyik jelesét, az elveihöz hű 48 as hazafit, mire Just János éltette ugyanevak Farkas Jenőt, mint negyvennyolczas százados hadbíró. Ezután dr. Meyer Mór mondott szép alkalmi beszédet, a szabad eszmék diadalára ürítvén poharát, majd ezután Szontagh Józsefet, mint a rozsnyói ügyvédi kar díszét s a város tekintélyes férfiát éltette. Ezek után Terray Gyula ág. evang. lelkész gr. Andrássy Dénest, mint jótékony főurat, majd Hodinka Mihály uradalmi főügyészt, mint a gróf érdemes tanácsosát éltette, a ki megköszönte ezt, az — ezen az ünnepélyen nem várt felköszöntést, ugy a grófja, mint a maga nevében s megígérte, hogy azt tolmácsolni fogja neki. Ezután dr. Markó Sándor emelt poharat s a kerület országos képviselőjét Andrássy Géza grófort éltette elismerő meleg szavakkal. — Közben a Rácz Károly zenekara játszotta a szebbnél-szebb régi magyar nótákat s a társaság legnagyobb része kedélyes társalgás mellett együtt maradt 11 óráig.

Márczius 15. Nagy-Rőczén.

Nagy-Rőcze városa intelligens közönsége is lelkesedéssel megünnepelte márczius 15-ét és pedig ez idén három helyen is volt társasvacsora. Már korá reggel a város közházai és sok magán-ház fellobogóztatott. Este pedig önkéntes kivilágítás volt. Az egyik társas vacsora a fürdőben tartatott s daczára a kedvezőtlen időjárásnak, azon mintegy 40-en vettek részt, cigány zene mellett. Az ünnepélyes vacsora ünnepi hangulatban folyt le, a *legszebb egyetértés és testvériség szellemével áthatottan*. Az első felköszöntőt Stefanosok Károly, Nagy-rőcze város fáradhatatlan polgármestere mondotta, esetelvéen a márczius 15-iki eseményeket, s hangoztatván a „szabadság, egyenlőség és testvériség“ dicső eszméit. Szép pohárköszöntőjét lelkes éljenzéssel jutalmazta a díszes társaság s percekig tartó tapsal ünnepelte a népszerű polgármestert. — Nemsokára felszóllalt dr. Hozóczy Ferenc, ki a következő beszédet mondta:

Mélyen tisztelt Uraim!

Első nyilvános felszólalásomnak nem találtam alkalmasabb tárgyat, mint a következő mondat fejtegetését: „Tudd meg, e szóban haza, foglaltatik az emberi szeretet és ohajtás tárgyainak összessége; oltár, atyáid által Istennek építve; ház, hol az élet első örömeit izleled; szüleid, gyermekeid, házastársad, rokonaid, barátaid, polgártársaid egytől-egyig csak kiegészítő részei annak!“

Römek mondas, mélyen tisztelt Uraim! Méltó arra, hogy a gyermeket Istenhez bocsátandó rövidke főháza mellett erre tanítsuk meg legelőször; szükséges, hogy a férfiú az e mondasban foglalt igazságokat válassza tetteinek rugójául; s kell, hogy az agg multjára visszatekintve, édes megnyugvással győződhessék meg arról, hogy ez igazságokat soha szem elől nem tévesztette.

Mert hiszen, mint a szülők, kiknek életünket köszönhetjük, akként érdemli meg a legodaadóbb ragaszkodásunkat, hódoló, életet sem kímélő szeretetünket a haza, melynek földjén először pillantottuk meg a nap su-

garait, melynek földjén bölesónk ringasa közben dajkánk danájában az első gyönyört élvezték, melynek tápláléka bennünket férfiakka érlelt meg, s a melynek hantjai egykor sirunk felett összeborulnak . . . azzal a különbséggel, hogy míg minden más szeretetnek kezdő- és végpontjai előre nem látható körülmények következtében közeledhetnek egymáshoz, addig a hazaszeretet kezdő- és végpontja kell, hogy mindig, mindenkinél egyenlő távolságban, egy élethosszányira legyen egymástól, *kell, hogy a hazaszeretet a bölesőben kezdődjék és a koporsóban végződjék* . . . azzal a különbséggel továbbá, hogy míg az igazi gyönyört az igazi férfias munka, a hazaszeretet kívánta tettek teljesítése, a hon boldogságának, jólétének előmozdítása nyújtja, addig minden más szeretet szülte gyönyört csak kendőül szolgáljon annak a veritéknek leterelésére, amely ama nagy de magasztos munkában homlokunkra ült!

De, mélyen tisztelt Uram, az idézett mondás szerint oltár a hon, atyáink által Istennek építve. Atyáink építették, díszítették fel, oltalmazták meg ezt a szent oltárt, a melyről félisteneink, elhunyt, elesett nagyjaink által meggyújtott dicsőség vesztatűzéből büszke dicsőséges árad szét mindnyájunkra, a kiknek pedig amazok véres áldozatokat igénylő munkája után csupán az a feladat maradt, hogy e szent oltárhoz pogányokat ne boeassunk, e szent oltár dicsőséges-vesztatűzét kialudni ne engedjük. S van-e, lehet-e ennél szebb feladat? Bizonyára nincs; ennek a feladatnak megoldásáért, azért, hogy e szent oltárt pogány kezek meg ne érinthessék, díszítvényeit le ne téphessék, az oltárt szét ne hányhassák, küzdöttek, hullottak el legjobbjaink abban a nagy küzdelemben, mely a ma ünnepezt eszmék kigyulását követte. Azért küzdöttek ősünk ezer éven keresztül, hogy felépíthesse nek házat, a melyben — az idézett költői szavak szerint — gyermekeik az élet első örömeit izlelhessék, s a melybe a gyermekek életfejlődéséhez szükséges teljes mennyiségben a szabadság napjának fénysugarai behatolhassanak!

Igen is, mélyen tisztelt uram, ezer éves multa néz vissza hazánk! E multnak minden dicsősége, az elhunyt, elesett nagyok emlékének, mint kristályon áttörve, tündökölve árad reánk; e multnak minden küzdelme, minden diadala egy-egy kő volt mai dicsőségünk, büszkeségünk épületéhez, s nem követhetnénk el nagyobb halálanságot, nagyobb vétet e magasztos mult irányában, mintha bennünket az épület szerzett fényében megtartása, fénye emelése körül mulasztás terhelné. En nem hiszem hogy az megtörténhetik; ma, a szabadság hajnalának ünneplése alkalmával tegyük szent fogadást arra, hogy bennünket dicső hazánk boldogságának, jólétének emelése körül mulasztás terhelni nem fog, s kiáltjuk egy szívvel-lelékkel, „Eljen imádott hazánk!“ „Eljen Magyarország!!!“

Frenetikus tapsot, közelösmerést és tetszést aratott a szép beszéd. Ezekon kívül beszélt még Baltazár S. lelkész, Honéczy Pál vizesréti lelkész, Stefanosok Károly polgármester két ízben, Botto Gyula és Bárdossy Pál úrvédek. — Valamennyi felköszöntő köztetszésben részesült és szívesen fogadtattott, a mennyiben mindenikből az őszinte és igaz hazaszeretet sugárzik ki

A rimaszombati „Első Kossuth Lajos asztaltársaság házszabályai.

1. §. *Czime*: Rimaszombati Kossuth Lajos asztaltársaság.
2. §. *Székhelye*: Rimaszombat.
3. §. *Czélja*: a) Tagjai körében az önzetlen hazafias érzés folytonos ébrentartása s ezzel kapcsolatban a nemzeti nyelv és szellem fejlesztése. b) Kossuth Lajos neve alatt jótékonyosság gyakorlása és pedig:
  1. Megjutalmazása azon helybeli iskolákba járó idegen ajku tanulóknak, (vallásra való tekintet nélkül) kik a magyar nyelvet, illetőleg a magyar irodalomban a legjobb előmenetelt tanúsítanak.
  2. Tiszteletdíjban részesíteni azon néptanítókat, kik idegen, főleg tót tannyelvű iskolákban a magyar nyelv tanítása és a magyar nemzeti szellem ápolása körül a legtöbb sikert mutathatják fel.
4. §. *A társaság jövedelme*: Alapítványok, székfoglalási díjak és büntetési pénzek.
5. §. *A társaság tagjai*: Alapítók, rendes és pártoló tagok.
6. §. a) Alapító tag lehet az, a ki a társaság pénztárába egyszer és mindenkorra 10 az az tíz koronát lefizet. b) Rendes tag, a ki a társaság mindennapi összejöveteleiben részt vesz és székfoglalási díj ezimén évenként 40 az az negyven fillért a társaság pénztárába befizet. c) Pártoló tag lehet az, ki a székfoglalási díj lefizetése után a társaság asztalánál koronkint helyet foglal és a 7., illetve 8 §-ban körülírt köteleességek teljesítésére vállalkozik. d) Az asztaltársaság alapító tagoknak tekinti azon tagjait, kik 1892. év szeptember hó 19-én Kossuth Lajos születésének 90-ik évfordulója ünnepekor az asztaltársaság alakulásának eszméjét megpendítették és az alakulás körül legnagyobb tevékenységet fejtettek ki. (Malik Vilmos, Lengyel Samu, Percz Samu, Bruckner Ferencz, Pálya Gyula, Pap László). e) A társaság dísztagjai lesznek azon nők, kik a társaság házszabályai 3-ik szakaszában körülírt céljait előmozdítják és a társaságot bármí segélyben részesítik.
7. §. *A tagok jogai és köteleességei*: A Kossuth asztaltársaság tagjai (dísz, alapító, rendes és pártoló tagok) teljesen egyenlő jogokat élveznek s köteleességek teljesítésében sincesen e tagok között különbség.
- Minden tagnak joga van*: 1. A rendes napi összejövetelek alkalmával a társaság asztalánál helyet foglalni, a gyűléseken megjelenni, a tanácskozásokban részt venni, szavaztatást gyakorolni; 2. Minden tagnak kötelessége a társaság asztalánál magyarul beszélni, kifejezéseiben kerülni az idegen szavakat — s úgy a tagsági (székfoglaló) díjat, valamint a kirótt bírságpénzt azonnal megfizetni — s a magával hozott vendégért szavatol.
8. §. Az asztaltársaság körében a rendes összejövetelek alkalmával csak magyarul szabad társalogni,

minden tag, ki e szabály ellen vét, annyiszor fizet 2 fillért a társaság pénztárába ahány idegen szót kiejt, amennyiben pedig bizonyos esetekben az idegen szavak használata elkerülhetlen — a jelenlevő tagtársak szavazattöbbséggel az illetőt felmenthetik a pénzbírság befizetése alól.

9. §. Az asztaltársaság tagjai az egyes összejöveteleken a bírság alól 6 fillérel megválthatják magokat.
10. §. A ki oly idegen szót, mely megfelelő magyar szóval helyettesíthető, szándékosan használ, a megbírságoláson kívül megintésben is részesül.
11. §. Azon tag, ki háromszori intés után sem hódol az asztaltársaság szabályainak, — a tagok köréből kizárható — a kizárt tag három rendes tagnak ajánlataira ismét felvehető, azonban a székfoglalási díjat újból meg kell fizetnie.
12. Kétszer kizárt tag többé nem vehető fel — s azontul csak mint vendég foglalhat helyet a társaság asztalánál és a házszabályok 7. §. b) pontja értelmében idegen kifejezéseire azon tag szavatol, ki őt vendégül hivta.
13. §. *Az asztaltársaság tisztviselői*: Elnök, gazda, jegyző, ügyész.

a) Az elnök vezeti a rendes és rendkívüli gyűlést, a napi összejövetelek alkalmával minden felmerült vitás esetekben a többség véleményét határozatként kimondja. Képviselet az egyesületet kifelé, utalványozza a kiadásokat minden év szeptember hó 19-én a közgyűlésen megnyitó beszédet tart, s ugyanakkor a pénztári számadás megvizsgálására három tagot jelöl ki.

b) A gazda kezeli a társaság vagyonát, rendes pénztári naplót vezet a bevétel és kiadásokról, nyilvántartja a tagok névjegyzékét, a rendes évi közgyűlésen felelőség terhe mellett beszámol a társaság vagyonáról.

A jegyző a rendes és rendkívüli közgyűléseknek a jegyzője, évenként egyszer, a rendes közgyűlésen beszámol a társaság által elért erkölcsi eredményről, évközben vezeti a társaság levelezéseit.

14. *Közgyűlés*: Az asztaltársaság minden évben, még pedig szeptember hó 19-én ünnepélyes közgyűlést tart.

- A közgyűlés tárgyai:
- a) elnöki megnyitó beszéd.
  - b) titkári jelentés,
  - c) pénztári számadás,
  - d) határozathozatal.

15. *A társaság feloszlása*: Egyhangú határozat: soha fel nem oszlik.

Kelt Rimaszombatban, 1894. év szeptember hó 19.

Lengyel Samu elnök. Malik Vilmos gazda.

Percz Samu jegyző.

Meghívó.

A rimaszombati kerületi betegsegélyző pénztár a f. év márczius hó 31-én d. e. 9 órakor a „Városház tanács-teremben“ második évi rendes közgyűlést fogja megtartani, melyre a megválasztott közgyűlési kiküldöttek tisztelettel meghívotnak.

- A közgyűlés tárgyai:
1. Az igazgatóság évi jelentése.
  2. A felügyelő-bizottság évi jelentése.
  3. Az 1894. évi mérleg, zárszámadások betérjesztése és a felmentvény megadása.
  4. A felügyelő-bizottság és a választott bíróság tagjainak megválasztása.
  5. Esetleges indítványok.
- Rimaszombat, 1895. márcz. 10. Az elnökség.

Hírek és vegyesek.

A helybeli közs. el. fiúiskola növendékei lelkesen ünnepelték meg márczius 15-ét a tanítóik buzgó vezetése mellett néhány iskolaszéki tag jelenlétében. Az ünnepély az iskolaépület I-ső osztályának ez alkalomra felkészített termében délelőtt 9 órakor kezdődött a „Hymnus“ elénekléssel. Az alkalmi felolvasást Paal Gyula osztálytanító tartotta, Törköly József igazgató pedig a „Gömörmegei Közművelődési Egyesület rimaszombati köre“ által adományozott 40 koronát osztotta ki többnyire oly idegen ajku növendékek közt, kik a magyar nyelvet beszédben és másban jól elsajátították. De részesültek még a jótékony adományban szegény sorsú szülék gyermekei is, kik közül többen a magyar történelem tanulásában tüntették ki magukat. Öt korona jutalmat kaptak: Koós Ferencz VI-ik és Lenkey Gyula IV-ik osztálybeli tanulók, 4 koronát: Bódy Pál III-ik, Dorka László II-ik és Kálniczky János I-ső osztálybeli tanulók, 3 koronát: Liebermann Salamon V-ik, Ambrus János III-ik és Friedel István II-ik osztálybeli tanulók, — 2 koronát: Faix Márton VI-ik, Roeskár Andrács V-ik, Sztraka Lajos IV-ik és Murányi László I-ső osztálybeli tanulók, 1 koronát pedig Lörincz Károly tanuló kapott ugyancsak az I-ső osztályból. — A jutalom kiosztása után Törköly József igazgató hálás szavakban mondott köszönetet az ünnepélyen jelen volt t. Molnár József urnak, mint a Gömörmegei közművelődési egyesület rimaszombati köre elnökének, ki viszont teljes megalégedését fejezte ki a tanító-testület által helyesen és tapintatosan eszközölt jutalomkiosztás felett. Ezt követte a „Szózat“ eléneklése, mely után az ünnepség véget ért — Megelőző este az iparos tanácsiskolában is tartottak ünnepélyt, melyen nagyságos Groó Vilmos kir. tanácsos tanfelügyelő ur is részt vett néhány iparfelügyelő bizottsági tag társaságában. Felolvasást ez alkalommal is Paal Gyula tartott.

Főjegyző-választás. A Rosty József halálával megüresedett rozsnó-városi főjegyzői állásra — mint a „Rozsnói Híradó“ írja — Rozsnó városának folyó hó 15-én Bornemisza László alispán elnöklet alatt megtartott közgyűlése *Szegheő Gusztáv* ügyvédet és iparügyi tanácsnokot választotta meg.

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter — mint a „Budapesti Közlöny“ márczius 20-án megjelent számában olvassuk — *Sztrasi Gyula* nagyrőcei segélydíjas adóhivatali gyakornokot ugyanazon adóhivatalhoz ideiglenes minőségű adóosztályra nevezte ki. — *Schweitzer Gyula* okleveles állatorvost, Schweitzer Dávid helybeli vásárbérlő derék és tehetséges fiát, Borsodjárnegye főispánja az ózdi járás állatorvosává nevezte ki.

Esküvő. *Szathmáry József*, a rimaszombati egy. prot. főgymnasium derék fiatal tanára — lapunknak egyik legkedvesebb munkatársa — f. hó 19-én esküdtött örök hűséget a rimaszombati evang. ref. templomban *Benyo Annuskának*, Benyo Béla helybeli tekintélyes kereskedő bájos leányának. Nyoszolyóasszonyok voltak: Bodon Józsefné és Lörincz Györgyné, nyoszolyólányok: Maklár Ilona és Benyo Erszike. Násznapok: Maklár Papp Miklós a sárospataki főiskola tanára és Lörincz György, lapunk helyettes szerkesztője. Vőfélyek: ifj. dr. Mitrovics Gyula és dr. Csontos József sárospataki kollegiumi tanárok. Az esküvőn nagy és díszes közönség volt jelen, s az esketési szertartást *Rácz Kálmán* nyiregyházi evang. ref. segédlelkész végezte, a vőlegény gyermekkori barátja, ki az ifju párhoz igazán tartalmas, mélyen átgondolt és átértett szép beszédet intézett, mely a nagy közönségre általános nagy hatást tett. Esküvő után Benyo Béla vendégszerető házában magyaros lakodalom volt, melyen Maklár Papp Miklós költői szépségekben gazdag beszéddel köszöntötte fel az ifju párt, majd Lörincz György szívből eredt szavakkal éltette a boldog örömszüloket. Fábry János, főgymnasiumi igazgató a vőlegényt — mint szerett kártársát — s a menyasszonyt — mint volt kedves tanítványát — éltette igen sikerült pohárköszöntőben, majd dr. Mitrovics Gyula szintén az ifju párért, Maklár Papp Miklós a sárospataki főiskola jelenlevő volt növendékeiért, Lörincz György a magyar irodalom egyik kiváló képviselőjeért: Bodon Józsefért ürített poharat, míg Csontos József a hölgykoszorúért, Rácz Kálmán pedig a vendégszerető rimaszombatiakért. Asztaltörtés után a fiatalok tánczra perdült s jókedvvel járta a ropogózt kivilágos kivrirdig.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város képviselő-testülete f. hó 14-én közgyűlést tartott, melyen jóformán mindazon kérdések felmerültek, melyeknek szerencsés megoldásától függ a megyei székhelynek egészséges és rohamos fejlődése. Igy tárgyalatott azon bizottságnak jelentése, mely a végből küldetett ki, hogy tanulmányozza, miképen lehetne a főgymnasium mostani épületét leányiskolává átalakítani s ez esetre a főgymnasium mostani épületét hová lehetne elzserüen felépíteni. A bizottság határozottan pártolja az átvétel eszméjét, de a kérdés paedagógiai oldalára nézve a szintén kiküldött tanügyi bizottságnak oly aggodalmi vannak, melyek miatt az átvételt nem javasolja. E mellett a városi mérnök a főgymnasium összes épületeit mintegy 28000 frta becsülte, a mi — szerintünk — igen méltánytalan becsérték. E kérdésnek tárgyalására még vissza fogunk térni, ez alkalommal azonban máris kifejezést adunk azon meggyőződésünknek, hogy nem tartanók egészen helyes politikának, ha a felhozott ellenérvek alapján ily nagy horderejű kérdések szerencsés megoldása elé akadályok gördülnek. — Másik nevezetes tárgya a közgyűlésnek a vásártér kihelyezése volt, mely azon alkalomból került napirendre, hogy Szakall Vincze és érdektársai az iránt folyamodtak a városhoz, hogy a Szakall-féle ház falaihoz a Huszár-terem épített gyapjumászló mostani helyéről más hová helyeztessék el. E kérdés — ugy látszik — az állandó vásártér elhelyezésével szorosan összefügg, s a Lukács Géza és dr. Szabó Samu felszólalásaiból azon meggyőződést merítettük, hogy a kérdés — régóta éredvén — elérte azt a pontot, melynél tovább megoldását hosszasan elodázni többé nem lehet. Ez volt véleménye különben a képviselő testületnek is, mely határozottan megbízta a tanácsot, hogy a kérdést a főgymnasium és leányiskola kérdésével kapcsolatban alaposan tanulmányozza és a legközelebbi közgyűlés elébe konkrét javaslatokat terjesszen elő.

Társasestély. A mi közönségünknek néha a farsang is nagybőjt, — néha a nagybőjt is farsang. Megesik, hogy hetek mulnak el, míg valami merész vállalkozás folytán alkalmunk akad arra, hogy néhány órát egymás társaságában eltölthessünk, az azonban a ritkaságok közé tartozik, hogy egy társas estélyt azért halasszunk el, mert igen közel esik a másikhoz — mintegy hódolva annak az aranyigazságnak, hogy még a jóból is megárt a sok. Pedig ha nagyon fürkészünk, ép ebben találunk meg okát annak hogy a mi kised társadalmunkban azok a tényezők, melyek hivatva vannak arra, hogy társas életünket élénkítség, pezsgőbbé tegyék, azt az időpontot igyekeznék kiokumlásni valami mulatság megtartására, melyben a kedélyek szintuge sovárognak egy kis muri után. A mily természetesnek tartjuk ezt, ép oly kevéssé tudunk megbarátkozni avval a szokással, hogy inkább társadalmi renddel, mely nálunk uralkodik. Férfi és nő nálunk ritkán mulatnak együtt, — mindenik más körben s más módon szórakozik, ugy, hogy e tekintetben a kivételek fehér holló számban mennek. A férfit a szenevő-dély a hivatalos óra letelte után azonnal a kaszinóba hajtja; a nő vagy általában otthon tölti délutánjait, vagy még délelőtt megkerdezteti valamely jobb ismerősétől, hogy hajlandó-e délután egy kis kávéra elfogadni? Ily módon a családtagok teljes számban csak a fél óráig tartó ebéduél és vacsorakor vannak együtt. Felesleges szót vesztegetnünk arra, hogy társas életünk e megrögzött rendje egy cseppot sem felel meg annak az ideálnak, melyet magunknak a házas élet küszöbén megalkottunk. Bizonyos hidegség és egyhangúság vonul végig az egész életpályánkon s az eszményi társadalmi élet iránt fásulttá tesz. Nem mondanók el ezeket, ha a társaséletnek egy általunk nem cultivált világába bele ne pillantottunk volna. De mert ott voltunk és végig élveztünk egy minden ízében sikerült társas estélyt, melyen a jó barátok és ismerősök nem a „jótékony czél“ máskülönb nemes jogezimén, nyomtatott meghívók mellett, hanem pusztán a derék házigazda és még derekabb háziasszony szíves meghívására, családaiakkal együtt egybesereglettek: lehetetlen volt nem gondolnunk arra az ellentétre, mely a tarokk és kalaber szenevő-délyben leledző férfiak és a kávés eszék mögött ülő hölgyek megszokott mulatsága s az oly természetű estélyek között van, mint a minő vasárnap este Schullhof Pál vasuti állomásfőnök vendégszerető házában folyt le, mikor is ott egy szépszámu társaság jött össze barátságos vacsorára. A késő éjjelig elhuzódott vacsora alatt a jelen voltak fesztelenül s a legvidámabb

kedélyvel mulattak, a szeretetreméltó háziasszony és a házi gazda versenyeztek a vendégek körül tunusított pártatlan figyelmességben. A pompás vaesora alatt dr. Veres Samu szellemes ötletektől szíorkázó, talpraesett tóztában élte a kedves háziasszonyt és a derék háziurat. Szavait a jelen voltak zajos tetszéssel fogadták s egyhangú lelkesedéssel járultak hozzá a jókívánságokhoz. — Vaesora után kezdetét vette a táncz, mely reggeli 7 óráig tartott, mikor aztán a szép társaság a legkedvesebb s feledhetlen emlékekkel hagyta el a Schulhofok vendégszerető házáit.

A Kossuth-asztaltársaság társadalmi jelentősége, tagjainak önzetlen buzgalma folytán, napról napra emelkedik. E tisztán hazafias és jótékony célú társaság intencziói felől sokan téves véleményben vannak, mintha az asztaltársaság politikai kérdésekkel foglalkoznék, holott tagjainak tisztos gárdájától ez a szándék merőben idegen. Hogy erre nézve a közönséget kellőleg tájékoztassuk, hogy erre nézve jelen számában közöljük tenni az asztaltársaság *hátszabályait*, melyekre nézve célszerűnek tartanók, ha mint alapszabályok megerősítés végett a belügyminiszteriumhoz is felterjesztetnének.

Műestély Sajó-Gömörön. A sajjögömöri polg. iskola tanári kara által f. hó 16-án rendezett, tánczezel egybekötött *műestély* ugy erkölcsi, mint anyagi siker tekintetében nagyon lényesen sikerült. A vidék előkelő, intelligens közönsége hallgatta végig a műsor választékos pontjait, melyet az énekkar nyitott meg a „Kossuth-induló”-val és zárt be egy népdalegyveleggel. A szabatosan előadott dalokat meg kellett pótolni a „Marseillaise”-el. *Tornallyay Viktória* k. a. Tompának „Télizöld” cz. költeményét szavalta mely érzéssel, szép csengő hanggal — általános tapstól kísérvé. Császár Gy. „Kunok” cz. operájából adott elő egy művészi részletet *Tornallyay Évike* k. a. zongorán és *Fiedler Imre* hegedűn oly szép technikával, hogy a tapsok csak addig szünetek meg, míg ráadásul egy pár legujabb népdalt is eljátszottak. Emile Guillardnak „A légy” cz. monológiát Simó Géza adta elő. *Pászár László* népdalokat játszott ezimbalmon, s e pont is megővült a megismételtetéssel; szép játékát méltó taps jutalmazta. Gabányinak „Egy baleset” cz. dialógját *Tornallyay Viktória* k. a. és *Pavlovics István* adták elő, állandó derűtségben tartva és zajos tapsra ragadva a közönséget. A „Le Domino Noir”-t a szép zongorázók, *Tornallyay Évike* és *Borsody Anna* kisasszonyok remek játéka a műsor legszebb pontjává tette. *Bence Samu* igazgató Tompának — Szent-Iványi Miklós urnál eredeti kéziratban levő — „A pozsonyi várban” cz. költeményét szavalta azzal az igazi szónoki pathosszal, mely magával ragadja a hallgatót. Bence ur szónoki híre már nagy körben ismeretes. A „Kis” *Szivos Lajos* IV. o. t. ügyesen és érzéssel mondta el Csegey Gusztáv „Fogoly lengyel” cz. költeményét. A három bájos hölgy szereplőt a rendezők gyönyörű kamelia eszokrokkal lepték meg. A programm véget érven, táncra perdültünk s csak öreg reggel bucsuztunk egymástól e szavakkal: „A viszontlátásra a sajjögömöri majálison!” A jelenlevők közül a következőket jegyezhetjük fel. **Asszonyok:** Bárdossy Pálné (N.-Röcze), Bogár Lajosné, Bence Samuné, öz. Bence Károlyné, Buzi Mártonné (Kövecses), Dapsy Béláné (Szkáros), Draskóczy, Deutsch Józsefné (Tornallyay), Fridrik Vilmosné (Peltéz), Gócs Mihályné (Tornallyay), Czékus Istvánné (Kun-Taplóca), Hubay Lászlóné (Gömör-Panyit), Henge Imréné (Bánrév), Kohn Józsefné, Kubinyi Józsefné (Kerepecz), Kecskés Gaborné (Rozsnyó), Katona Józsefné (Oldal), Konez Károlyné (Tornallyay), Fischer Gyuláné (Tornallyay), Litkey Györgyné (Tornallyay), öz. Alexy Józsefné (Rozsnyó), Nagy Gusztávné, Nagy Jánosné, Osváth Danielné (Tornallyay), Pászár Andorné (Tornallyay), öz. Pultzner Jánosné, Szabó Andrásné, Szeceky Antalné (N.-Röcze), Szelezky Dénesné (Szekipuszt), Szontagh Zoltánné (Királyi), Smidt Ivánné (Osgyán), Tornallyay Dezsóné, Tornallyay Zoltánné, Welky Jánosné (Hosszúszó), Weiszer Samuné, Zahonyi Jánosné stb. — **Leányok:** Bárdossy Etelka, Borsody Anna, Busányi Irma, Czékus Malvín, Czékus Katinka, Draskóczy Margit, Fridrik Gizella és Jolán, Fischer Alice, Henge Emma, Hattenmajer Julia, Gócs Etelka, Katona Erzsike, Kohn Szerén és Janka, Kubinyi Margit, Pultzner Jolán, Szelezky Jolán, Szeceky Valika, Szlopovszky Juliska, Schmidt Lujza, Tóth Mariska, Welky Jolán, Tornallyay Évike és Viktória. — Az anyagi siker is igen szép, mert 180 frt 60 kr. bevétellel szemben 98 frt kiadás és így 82 frt 60 kr. tiszta jövedelem jutott az iskolai könyvtár javára. Felülfizettek: Szent-Iványi Miklós 20 frt, Szent-Iványi József 5 frt, Szent-Iványi Árpád 5 frt, Hevessy Bertalan 5 frt, Hevessy László 5 frt, Moesz Miksa 5 frt, Mednyánszky Sándorné 2 frt, Flaska Erzsébet 2 frt, Szontagh Zoltán 2 frt, Blum Sámuel 2 frt, Mikola György 1 frt, Gaál Gusztáv 1 frt, Kohn József 1 frt, Nagy Ferencz 1 frt, Goldblatt Géza 1 frt, Pál Mátyás 1 frt, Vattay Dezsó 4 frt, Kövesdy Béla 1 frt, Konez Károly 50 kr., Mikusay 50 kr., Nagy János 50 kr., összesen 65 frt 50 kr. Fogadják a nemeszívű adakozók a tanári kar igaz köszönetét.

Értesítés. Van szeresés a rimaszombati polg. olvasókör részéről s megbízásából az érdekeltek szives tudomására hozni, miszerint azon kötvény-tulajdonosok részére, kik a múlt év folyamán kibocsátott s általuk jegyzett 5%-os házépítési kötvények értékét 1894. évi július 1-éig befizették, az 1894. január—decemberi félévre esedékessé vált kamatok folyósítottak s általam kifizettetnek. Rimaszombat, 1895. márczius 20. án. *Rónay Gyula*, egyleti pénztárnok.

Napilap ingyen. Alig hihető annak lehetősége, pedig mégis tény. A ki ingyen akar napilapot, még pedig kitűnően szerkesztett napilapot olvasni, ez könnyen elérhető, ha a „Magyar Ujság” politikai és közgazdasági napilapot (kiadóhivatal: Budapest, Granátos-utca 1.) járja. — Ez a lap ugyanis ingyen ad minden előfizetőnek mindannyiszor annyi kötet kitűnő regényt, a hány óra az előfizetést beküldötte; ingyen küldi meg minden előfizetőnek a „Budapesti Látogatók Lapja” című díszesen illusztrált folyóiratot és végre minden tél és egész éves előfizetőt részesíti sorsjegy-nyereményeiben, melyek évenként 14 millió koronát képviselnek. Ezen kedvezmények értéke jóval nagyobb lévén az előfizetési díjnál, mely egy évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt és egy óra 1 frt — az előfizetők a „Magyar Ujság”-ot valóban teljesen ingyen kapják.

Milyen legyen a jó ujság? A jó ujság mindig olyan legyen, hogy mindenki megtalálja benne azt, a mit meg-

tudnia szükséges. A földbirtokos és gazdaember azt várja el ujságjától, hogy mindenkori gyors, jó és megbízható tudósításokat hozzon a piaci árakról, a vetések állásáról, az aratás menetéről, valamint azt, hogy a napirenden levő szakkérdéseket behatóan tárgyalja. Az iparos azt várja, hogy lapja foglalkozzék ipari ügyekkel, az iparos osztály érdekeivel; kísérje figyelemmel az ipari új találmányokat és az iparképzőintézeteket s hozzon mindezekről részletes tudósításokat. A kereskedő azt kívánja első sorban, hogy lapja pontos és megbízható közlekedelmi érdeklődő minden kérdéssel. A tisztviselő óhajja, hogy az ő sorsával is foglalkozzék a lap; a politikus pedig azt, hogy lapja az országgyűléssel s minden politikai napikérdéssel minél bővebben és minél tárgyilagosabban foglalkozzék. A ház asszonya elengedhetlennek tartja, hogy a családhoz járatott napilap bő regényolvasmányt, valamint érdekes és tanulságos tárcaközleményeket tartalmazzon, sorában egy-egy jó divattudósítást is szivesen fogad. A nagy közönség pedig általában megköveteli, hogy ujságja egy híreinek gyorsasága, megbízhatósága és változatossága, mint azok gondos feldolgozása tekintetében, valamint összes publicisztikai és irodalmi közleményeivel feltétlenül modern színvonalon álljon; tájékoztat nyújtson mindenről és emellett mulattasson és mulattatva oktasson. Ennyitélle követelésnek csak oly ujság tehet eleget, mint a Csávolszky Lajos orsz. gy. képviselő, főszerkesztő és Kossuth Ferencz főmunkatárs vezetése alatt megjelenő Egyetértés. Ez a lap nagy terjedelme, mint elsőrangú munkatársainak és az egész világon szerződött levelezők tömege által egyedül van abban a helyzetben, hogy a közönség minden igényét kielégíthesse, miről mindenki egy-két szám áttekintése által könnyen meggyőződést szerezhet. Az Egyetértésből, mely kétszertelentelel hazánk legelső rangú és legelőkelőbb napilapja, a kiadóhivatal érdeklődőknek szivesen küld mutatványszámot.

Budapesti Hirlap. Az ujságesinálás egyik főfeladata: a közönség helyes, gyors s pontos értesítése. Még száz éve sincs annak, hogy a magyar sajtó csak a Bécsből kapott legmagasabb engedéllyel vehetett tudomást a külföld eseményeiről, így is csak hetek múlva. Ma 24 óra sem mulhat el, hogy a közönséget ne értesítsük nemcsak hazánk, hanem az egész világ nevezetesebb eseményeiről. Távirat, telefon, éber levelező a világ mind a négy tájkáról s az ország minden népesebb pontjáról hírt adnak mindarról, a mi igényt tarthat a művelt ember érdeklődésére. Tudósításaink e rengetegből kiválókat és megrostálni, ügyesen és tetszetősen feldolgozni azt, a mi a közönségre nézve szükséges, hasznos és érdekes: ebben a Budapesti Hirlap fennállása óta eddig utól nem ért példaadással járt elől, mert szerkesztőségünket az a meggyőződés vezeti munkájában, hogy a közönség semmit sem várhat el annyira ujságjától, mint azt, hogy pontosan, megbízhatóan és lelkiismeretesen legyen tájékoztatva. Ez a közönség igazi anyagi és közművelődési érteke, ez a mai szualizsztika fejlődési iránya. Ott pedig, nevezetesen azokban a rovatokban, a hol magának a Budapesti Hirlapnak a véleménye, ítélete, iránya, karaktere, egyszerűen egyénisége nyilatkozik meg, tízenegyzet évi tűzpróba után már mindenki tudja, hogy mit várhat a Budapesti Hirlap-tól. — Az előfizetési feltételek a következők: egy hónapra 1 frt 20 kr.; negyedévre 3 frt 50 kr.; fél-évre 7 frt; egész évre 14 frt. Vidékről legzélszerűbb a postautalványon való előfizetés. Czim: Budapesti Hirlap kiadóhivatala Budapest, VIII. kerület, Rökk Szilárd-utca 4. szám és József-körút 5. szám.

Az Athenaeum Képes Irodalomtörténetéből, melyet Beöthy Zsolt szerkeszt, megjelent a 30-ik füzet három ivnyi terjedelemben. Három magvas tanulmány van benne: Baráth Ferencz Eötvösről, Gyulay Pálé Kemény Zsigmondról és Sebestyén Gyuláé (dr.) Népköltészetünkről. A szöveget ezuttal is nagyszámú kép illusztrálja: A Karthauzi lak, Eötvös svábhegyi nyaralója, arcképe és síremléke, Keménynek ifju s férfkori arcképe, névalírása, sírja s egy régi bájoló imádság 1578 ból. Külön mellékletkül: Vörösmarty „Hazafiak” cz. költeményének első fogalmazása s műveinek egykori illusztrációiból 4 kép van csatolva. A befejezéséhez közeledő nagyfotosságu vállalat körülbelül 35 füzetben fog megjelenni, s füzetenkint 40 kr-ért kapható.

Számadás. Az osgyáni r. kath. iskolaszék által f. é február 24-én az iskola-alap javára rendezett jótékony célú táncmulatság jövedelme. Belépti-dijakból: 35 frt. Felülfizetésekből: 16 frt 40 kr. Összesen: 51 frt 40 kr. A kiadás összege: 15 frt 44. Tiszta maradvány: 35 frt 96 kr. Felülfizettek: Br. Luzénszky Henrikné 5 frt, Vajda András 2 frt, Ifj. Br. Luzénszky Henrik 1 frt 80 kr., Csopay Gábor 1 frt, Kupcsik József 1 frt, Király Josephin 1 frt, Gallus

Péter 80 kr., Györy Lajos 80 kr., Vajszada Antal 80 kr., Kemény Lajos 30 kr., Ungár Bernát 30 kr., Udvardy József 30 kr., Reinitz N. 30 kr., Tót Kovács István 30 kr., Tóth György Simon 10 kr., Büntetés pénz a községi birótól 50 kr., Mészáros József 10 kr. Összesen: 16 frt 40 kr. Ezekon kívül: Ifj. Urbán Károly az iskolai használatra készített asztalnak munkadíját mintegy 2 frt értékben volt szives elengedni. Fogadják öszinte hálám nyilvánítását mindazok, kik iskolánk céljaira adományait keltették. — Osgyán, 1895. márczius 4-én — Timár István, tanító

Eredeti ujdonságok tiszta gyapju-kelmékből dus választékban érkeztek **Steinfeld és Fischer** czég férfi szabó üzletébe **Miskolczon**. Ezen czég főtörekvésének tartja a ruhák izlésteljes elkészítésére és elegans kiállítására a legnagyobb figyelmet fordítani. Tavasz és nyári szövet ujdonságokból minták jutányos árak jelzésével, legujabb angol divatkép kíséretében, készséggel küldetnek bérmentve és rendelések mérték szerint az országos vásár alkalmával **Rimaszombatban**, („Három Rózsa” vendéglő) jutános árak mellett elfogadhatnak **Steinfeld és Fischer** czég által.

Midőn a nagy közönség figyelmét Ungváry László czeplédi hírneves gyümölcsfa iskolájának mai számunkban közzé tett hirdetésére felhívánk. Különösen kiemeljük, hogy nevezettél a százezrekre menő mindenféle nemes eseménytél felül mintegy 1.500.000 darab 1—2—3 éves gyümölcsfa vadonc van eladásra készen, még pedig: körte, alma, birs, douczin, paradicsom, szilva, prunus-myrabolana, Saint-Julien, beszterezai-szilva, eper, faj-meggy, sárga-baraeck, mandula és kökényből.

Földet a szociálistáknak! Jövőt a magyar iparnak! Ily czímen jelent meg egy röpirat a Pestmegyei Hirlapnál Keeskeméten. Ara széküldéssel 50 fillér.

A rimaszombati polgári olvasókör által kibocsátott 5%-os házépítési kötvényekből ujabban a következő értékek jegyeztek:

Baksay István ur	10 drb	kötvény értéke:	100.—
Dr. Szabó Samu ur	5 drb	„	50.—
Molnár Pál ur	2 drb	„	20.—
Frank Adolf ur (ujabban)	2 drb	„	20.—
Dr. Lichtschein Adolf ur (ujabban)	1 drb	„	10.—
Sipos Dániel ur	2 drb	„	20.—
Pitta Lipótné urnő (ujabban)	1 drb	„	10.—
Mirka Károly ur	10 drb	„	100.—
Dr. Krausz Gyula ur	1 drb	„	10.—
Grosinger Miksa ur	1 drb	„	10.—
Steiner Janka urnő	1 drb	„	10.—
Gábris Barnabás ur	10 drb	„	100.—
Holländer Lajos ur (ujabban)	3 drb	„	30.—
Sefesik Ipoly ur	1 drb	„	10.—
Schulhof Pálné urnő	10 drb	„	100.—
Hekseh Bertalan ur	1 drb	„	10.—
Özv. Perjessy Jánosné urnő	5 drb	„	50.—
Róth Géza ur	1 drb	„	10.—
Soós Ferencz építész ur	2 drb	„	20.—
Jellinek Bertalanné urnő	2 drb	„	20.—
Molnár József ur (ujabban)	5 drb	„	50.—
Ugrik Mihály ur	4 drb	„	40.—
Bródy Bertalan ur	1 drb	„	10.—
Löfkovics Lipót ur (ujabban)	2 drb	„	20.—
Schweitzer Dávid ur	1 drb	„	10.—
Haas Salamon ur	1 drb	„	10.—
Braun Zsigmond ur	1 drb	„	10.—
Braun Gyuláné urnő	5 drb	„	50.—
Diekmann Testvérek (ujabban)	2 drb	„	20.—
Hekseh Jakab ur	1 drb	„	10.—
Engel Adolf ur	2 drb	„	20.—
Eddig kimutatott	564 drb	„	5640.—

Összesen: 660 drb kötvény értéke: 6600.—

Rimaszombat, 1895. márczius 20. án.

Rónay Gyula, egyli. pénztárnok.

Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN távollétében a szerkesztésért felelős: LORINCZY GYÖRGY.

Magán-hirdetések.

Henneberg-selyem esakis akkor valódi, ha közvetlen gyáramból rendelik — fekete, fehér és színeseket 35 kr-ól 14 frt 65 krig méterenként — sima, esikos, kozkázott, mintázottakat, damasztot s. a. t. (mintegy 240 különböző minőségű és 2000 mintázatban) s. a. t. **postabér és vámentesen** a hához szállítva és mintákat postafordultával küld: **HENNEBERG G.** (es. kir. udvari szállító) **selyemgyára ZÜRICHBEN**. Svajczban czimzett levelekre 10 kros, és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

HERCZ JENŐ

— gazd. gépgyára, kazánműhelye, vasöntődéje Miskolczon. —

Állandó nagy raktárt tart:

Clayton és Shuttleworth

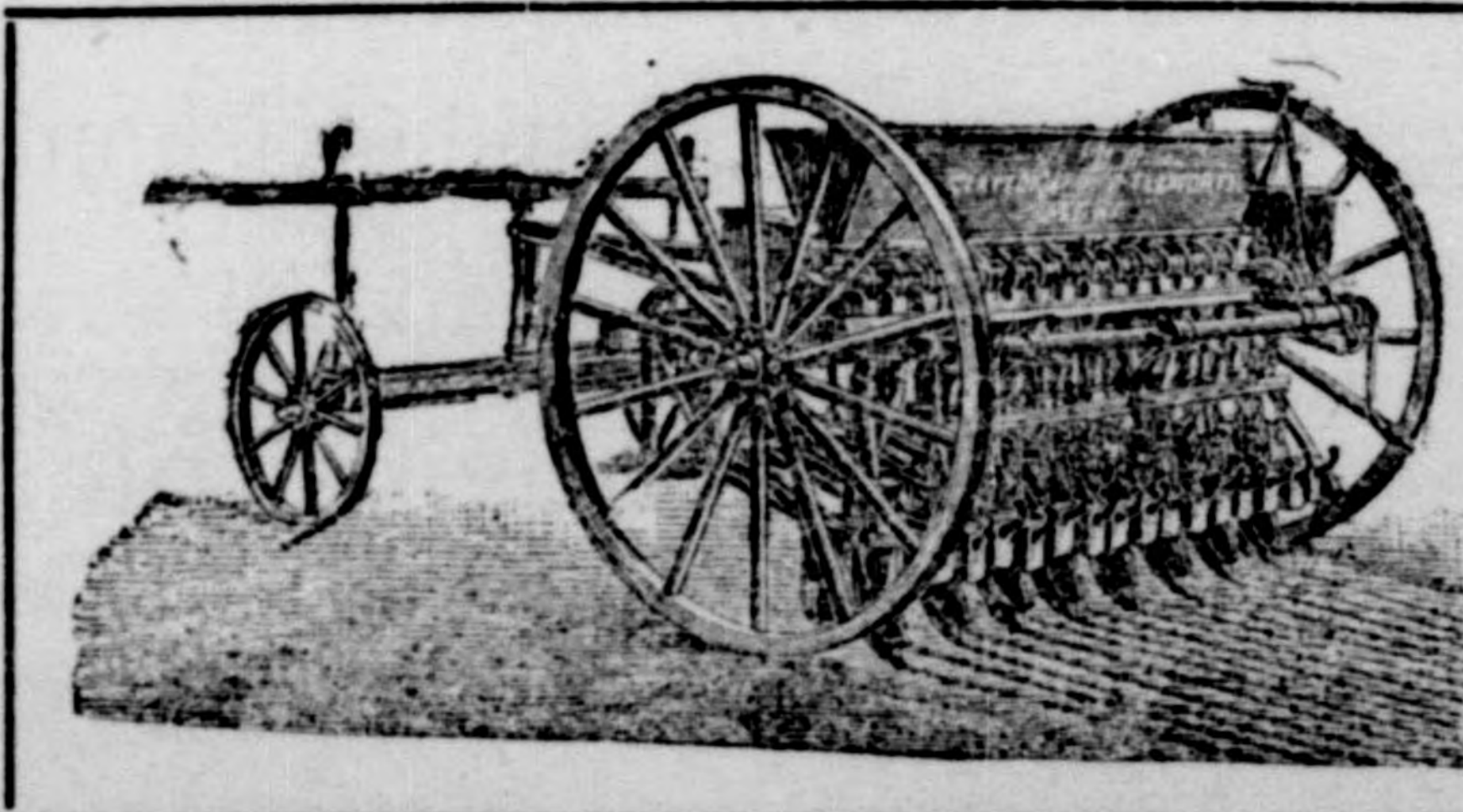
könnyű kettes ekék, egytetemes egyes és kettes aczélekék mély szántásra, legujabb és legjobbnak elismert

Columbia Drill

sorvetőgép ugy hegyes, mint sík terepalakzatra.

— Szórvavető-gépek, rögtörő hengerek, boronák, rosták stb gépekből —

Ekevasak, ekéfk.
mindenfélé
tartalékrészek
a legkitűnőbb
anyagból.

Gépjavitások,
tüszekrények,
vetőgép és eke-
javítások
eke-átalakítások
legpontosabban esz-
közlötetnek.

Eladó ház.

Tiszolezon, a városban nagy gyümölcsös kertben fekvő ujonnan épült, Gal Lajos tulajdonát képező ház, kerttel együtt örök aron azonnal eladó. — A feltételek megtudhatók: BOTTOGYULA ügyvédnél Nagy Rőczén.

BIRTOK

megvételre kerestetik Borsod-, Abauj-, Zemplén- vagy Gömörmegyék alsó részében, mintegy 150—200 katasztrális hold területű, jó minőségű, árvizmentes szántóföld és rét, tagosított állapotban, lakó házzal, vagy a nélkül, lehetőleg nagyobb községhez közel. — Értesítések — az eladási ár megemléstével és a kataszteri birtokkivvel — Sassy István ügyvédhez Miskolcra, postán bérmentve küldendők. 1—3

A „NEMZETI UJSÁG“

alig néhány hónapi fennállása dacára, joggal és önérettel elmondhatja magáról, hogy megnyervén a közönség bizalmát és rokonszenvét, a legkedveltebb lapok egyike. Ez a siker csak biztatás lehet a jövőre Biztatás, hogy előre haladjon abban az irányban, a melyben haladt eddig; hogy nyíltan, bátran, esürést-esavarást nem tűrő módon küzöljön nemzetünk igazáért, nemzetünk igaz érdekeiért; hogy folytassa a harezot a korrupció, a hipokrizis ellen; hogy nyíltan és őszintén harezoljon a nemzeti létünk, nemzeti irányban való haladásunkat veszélyeztető törekvések ellen.

A Nemzeti Ujság mely tehát kitartással fog harezolni továbbra is a jelenlegi kormányrendszer és az e kormányrendszer szülte kinövéssek ellen, nagy gondot fog fordítani ezentul is arra, hogy gyorsan és pontosan informálja a közönséget minden eseményről. Hogy e célját elérhesse a

Nemzeti Ujság áldozatot nem kimélve, erős levelezői kart szervezett. Levelezői vannak az ország minden részében s a kontinens minden fontosabb pontján. A

Nemzeti Ujság e mellett azon van, hogy élvezetes és szórakoztató olvasmányokkal szolgáljon közönségének.

A Nemzeti Ujság e mellett a legolcsóbb napilapok egyike.

A „Nemzeti Ujság“ előfizetési ára:

Egész évre 14 frt. Negyedévre 3 frt 50 kr.
Fel évre 7 frt. Egy hónapra 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára Budapestén 4 krajczár, vi éken 5 krajczár.

A Nemzeti Ujságnak van kiváló gondnal szerkesztett: újdonsági, tanügyi, közgazdasági, egészségügyi, jogügyi, sport- és divat-rovata, valamint a „Gyermekszobában“ című rovata.

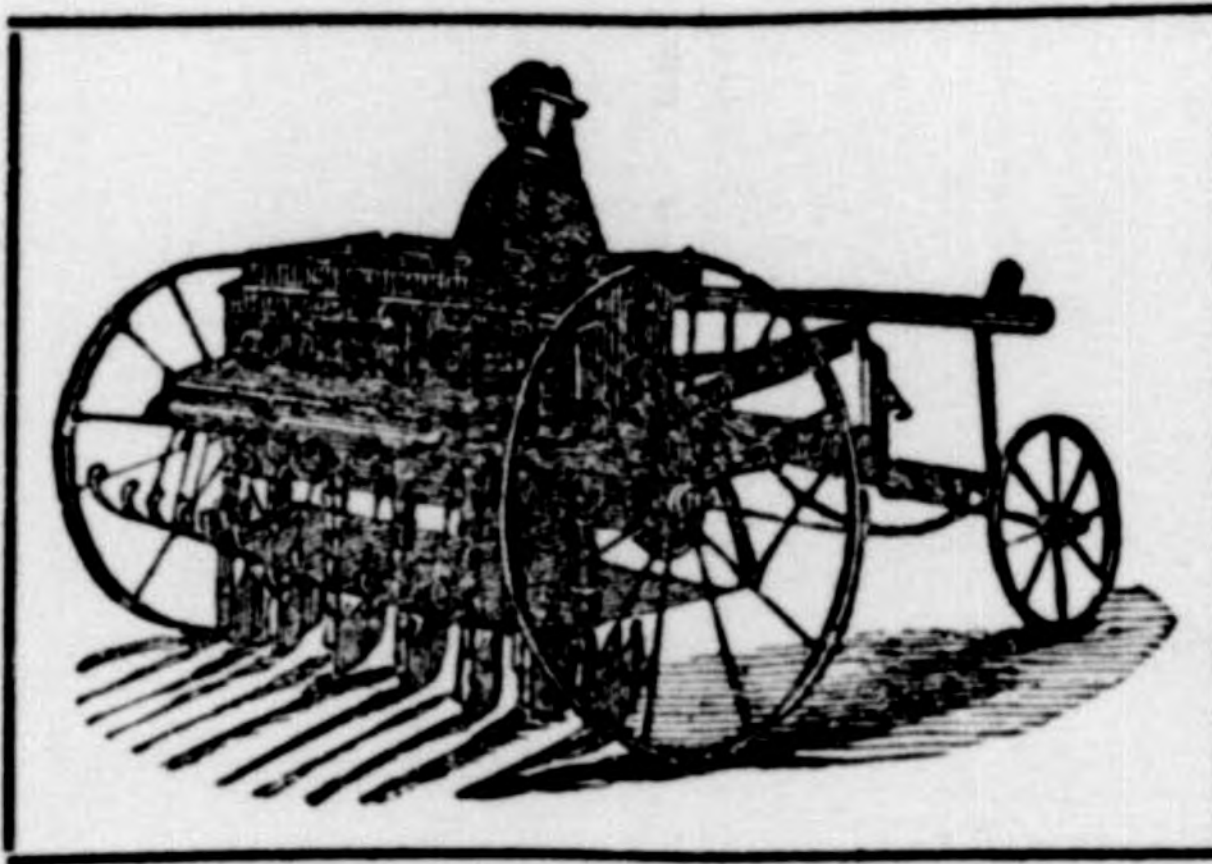
A „Nemzeti Ujság“ A „Nemzeti Ujság“ szerkesztősége: kiadóhivatala:

VI ker. Petöfi-utca 16. sz. VI ker. Nagymező-utca 25. sz.
Előfizetni bármelyik naptól kezdve lehet.

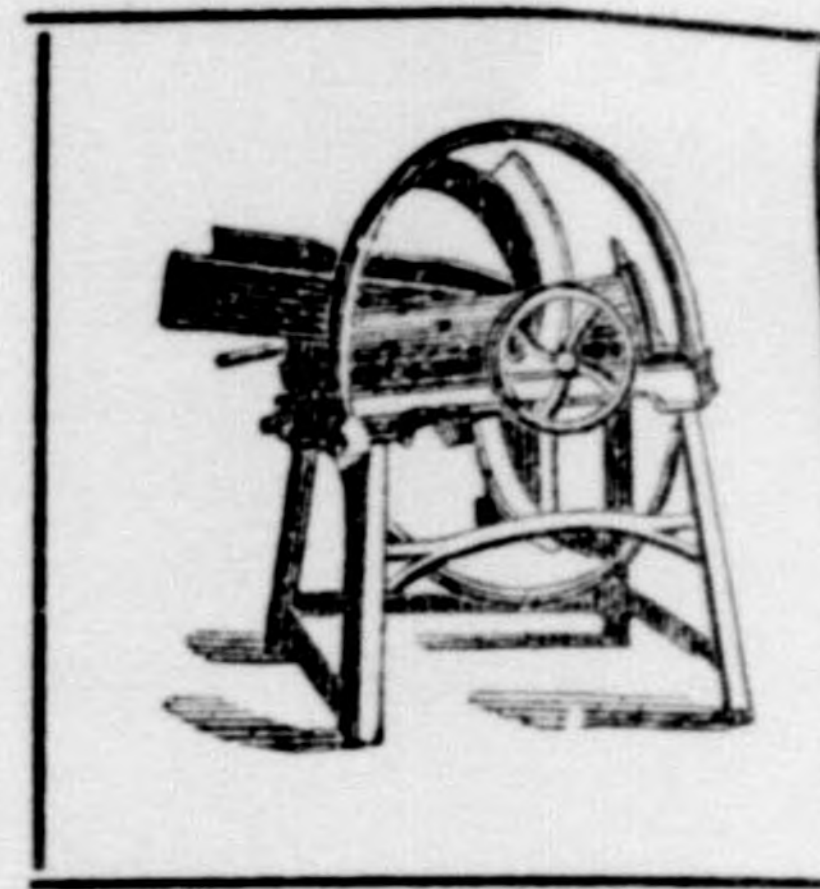
FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödéje Kassán, Vám-utca 12. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemeltartásával czélszerűen s gondosan gyártott jó hírnevű gépeit, nevezetesen:

Sorvető gépeket,
Szórvető gépeket,
Ekéket, Boronákat,
Hengereket, Lókapákat,
Tengeri morzsolókat,
Borsajtókat és szőlőzúzókat;
továbbá mindennemű

Szivattyukat, gőzgépeket és gőzkazánokat, Szeszgyár-berendezéseket.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban. Gazdasági gépeink képes-, valamint öntödéink gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük. 4—6

Eladó birkák.

160 drb kitünően kitélt egészséges birka-juh őszi gyapjában és körülbelül 120 drb idei bárány, szabad kézből eladó Csernok Rezső kereskedőnél és birtok-bérlőnél Csetneken.

Kiadó lakás.

A Kmetty-utcai Szabó György-féle ház — mely 7 szoba, 2 konyha és mellék helyiségekből áll és két különálló lakásnak használható — kerttel együtt folyó évi május hó 1-ső napjától több évre bérbe kiadó. — Értekezhetni a tulajdonossal.

K ö n y v n y o m d a !

RÁBELY MIKLÓS

20 év óta fennálló gazdagon felszerelt könyvnyomdája (Rimaszombat, Kossuth- és Pokorági-utca sarkán) elvállal s a legjutányosabban és legdiszesebben készít

mindennemű nyomdai munkát;

ügyvédi, bírósági és körjegyzői nyomtatványok készletben vannak; látogató-jegyek, levél-papírok, borítékok név- vagy czégnomással; valamint gyászjelentések és koszorú-szalagok arany vagy festett betűkkel, kifogástalanul állittatnak elő.

Hirdetéseknak a „Gömör-Kishont“-ban való közzétételért méltányos árak számittatnak.

Ugyanezen nyomda részére mindennemű megbízásokat, valamint a „Gömör-Kishont“ részére ugy hirdetéseket, mint előfizetéseket elfogad a Kármán S. könyvkereskedés, Rimaszombat, Fótér.

Ugyanott a „Gömör-Kishont“ egyes számonként is kapható.

Egy tanuló, ki magyarul jól olvasni és helyesen írni tud felfogadtatik.

Levélpapírok, borítékok, koszorú-szalagok nyomása!

Nyomatványok, látogató-jegyek!

Könyvnyomda!